

Міністерство освіти і науки України

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

Кафедра професійної освіти та комп'ютерних технологій

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Тема: Методика формування технологічних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі під час виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту

Виконав:

Роганова Юлія Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)

(освітньо-професійна програма)

015 Професійна освіта

(спеціальність)

015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)

(спеціалізація)

Науковий керівник:

Кандидат педагогічних наук,

доцент Васенок Т. М.

(науковий ступінь, учене звання, посада, ініціали, прізвище)

Консультант:

_____ (науковий ступінь, учене звання, посада)

_____ (ініціали, прізвище)

Допущено до захисту

"_____" _____ 20__р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

Дата захисту: «__» _____ 20__р.

Оцінка _____

Підписи членів ПА:

_____
_____
_____

Глухів 20__р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ.....	7
1.1 Обґрунтування змісту технологічної компетентності у педагогічній науці.....	7
1.2 Державний стандарт професійно-технічної освіти	14
1.3 Анкети та методика їх використання в закладах П(ПТ) та ФП освіти.....	21
Висновки до першого розділу.....	27
РОЗДІЛ 2 ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ РОБОЧОГО ЗОШИТА.....	30
2.1 Розробка робочого зошита до дисципліни «Технологія швейних виробів»	30
2.2 Методичні рекомендації до використання робочого зошита з дисципліни «Технологія швейних виробів» (на прикладі чоловічої сорочки)... ..	33
2.3 Експериментальна перевірка робочого зошита в освітньому процесі.....	36
Висновки до другого розділу	39
РОЗДІЛ 3 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ В ШВЕЙНІЙ ГАЛУЗІ	41
3.1 Техніка безпеки під час підготовки фахівців швейної галузі у виробничій майстерні	41
3.2 Охорона праці на швейному підприємстві.....	50
Висновки до третього розділу.....	57
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ... ..	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ.....	64

Вступ

Актуальність і доцільність дослідження. Світові тенденції глобалізації, активізація євроінтеграційних процесів, формування вітчизняної інноваційної системи, зміни на ринку праці висувають нові вимоги до якості робочої сили, її конкурентоспроможності й професійної мобільності. Майбутньому виробництву потрібні робітники, які підтримують широкі технічні знання, здатні швидко реагувати на будь-які зміни у технологічному процесі, самостійно визначати найбільш раціональні прийоми в роботі, що вимагає від них якісних знань та особистих навичок. Це пов'язано з тим, що необхідно знайти та впровадити ефективну систему підготовки майбутніх кваліфікованих робітників на основі державних стандартів професійно-технічної освіти нового покоління, створених з урахуванням компетентнісного підходу, що сприятиме підвищенню рівня професійної відповідності випускників професійно-технічних навчальних закладів П(ПТ) та ФП освіти вимогам робочого місця, їхньому працевлаштуванню та адаптації на виробництві.

Одним зі шляхів вирішення проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців швейного виробництва нового покоління є принципове удосконалення методики, мети, дидактичних цілей, змісту, методів виробничого навчання та його забезпечення на основі компетентнісного підходу, тобто набуття ними технологічних компетенцій, створення ефективних механізмів їх використання в робот.

Реформа професійно-технічної освіти в Україні передбачає кардинальне переосмислення системи. Після цього відбулася не лише модернізація інфраструктури, а й зміна освітніх стандартів та підготовка вчителів для викладання в закладах освіти.

Проблеми реалізації компетентнісного підходу у професійній підготовці розроблялися у працях таких науковців: С. Бондар, Н. Брюханова,

О. Глузман, С. Гончаренко, А. Дяченко, І. Зязюн, М. Євтух, О. Коваленко, В. Кремень, Н. Кузьміна, А. Кузьмінський, В. Луговий, Н. Ничкало, О. Харченко, В. Якунін та ін. Значення дослідження полягає у вихованні особистості, яка повинна володіти певними якостями, щоб уміти самовдосконалюватися, мати певну внутрішню гнучкість для адаптації в сучасному суспільстві, реалізовувати особистісний ціннісний процес в роботі, націлюватися на самовдосконалення, використовувати та реалізовувати новітні технології, мати різноманітні інтереси та самореалізацію.

Навчальний процес, який орієнтований на особистість здобувача освіти і врахування його технологічних здібностей, передбачає, що: у центрі навчального процесу перебувають здобувачі освіти, їхня пізнавальна і технологічна діяльність; головна мета такого навчання – розвиток інтелектуальних, технологічних і творчих здібностей здобувача освіти, усвідомлення ними моральних цінностей, що згодом зробить їх здатними до самореалізації, самостійного мислення, прийняття важливих рішень, уміння працювати над розв'язуванням проблем самостійно; активна життєва позиція.

Сучасні випускники навчальних закладів повинні зацікавити роботодавців як позитивна особистість, професіонал, людина з неординарним розумом і нестандартним підходом до ситуацій та їх вирішення. Формування цієї якості у випускників швейного виробництва є першочерговим завданням професійно-технічних навчальних закладів [28].

Держава має забезпечити підготовку кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, підвищення кваліфікації, оволодіння та впровадження виробництва і новітніх технологій, конкурентоспроможність на ринку праці. Підготовка майбутнього кваліфікованого працівника до безпосередньої діяльності в обраній професійній сфері означає вміння застосовувати отримані знання на практиці та розвивати необхідні технічні навички.

Тому вирішення актуального завдання підготовки висококваліфікованих робітничих кадрів потребує наукового обґрунтування навчально-виробничого процесу здобувачів освіти швейних профілів П(ПТ) та ФП з урахуванням динамічних умов розвитку швейної галузі та українських національних традицій. Це і зумовило вибір теми **магістерського дослідження** «Методика формування технологічної компетентності майбутніх фахівців швейної галузі під час виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту (на прикладі чоловічої сорочки)».

Об'єкт дослідження – процес підготовки майбутніх фахівців швейної галузі.

Предмет – методика формування в здобувачах освіти технологічної компетентності під час виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту.

Мета дослідження: обґрунтування, розробка і завдання для перевірки методики формування технологічної компетентності в закладах П(ПТ) і ФП під час виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту.

Відповідно до актуальності визначено такі **завдання**:

1. Проаналізувати науково методичні джерела та нормативні документи з теми дослідження.

2. Вивчити практичний досвід викладачів П(ПТ) і ФП освіти з використання засобів навчання здобувачів освіти методів формування технологічної компетентності під час виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту.

3. Розробити ілюстрований засіб навчання в закладах П(ПТ) і ФП швейного профілю під час виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту.

4. Дослідити охорону праці під час виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту у виробничій майстерні.

Методологічною основою дослідження є наукові погляди на взаємозв'язок методів і засобів навчання в П(ПТ) і ФП освіти; погляд на методи формування технологічної компетентності як на засіб виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту, а саме чоловічої сорочки .

Методи для проведення магістерського дослідження використовувалися наступні:

1. Аналіз педагогічної (навчально-методичної) літератури з питань методики викладання спецдисциплін;
2. Впровадження процесу навчання здобувачів освіти виготовляти чоловічі плечові вироби легкого асортименту;
3. Анкетування та вивчення стандартів;
4. Аналіз та узагальнення отриманих даних.

Практичне значення прогнозованих результатів полягає в тому, що матеріал магістерської роботи може бути використаний у навчальному процесі лекційних та практичних занять для організації професійної підготовки майбутніх фахівців швейного виробництва.

Публікації. Основні результати дослідження відображені в одній тезі.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків (5) та списку використаних джерел (48 найменувань). Загальний обсяг роботи – 89 сторінок, з них основного тексту - 65 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

1.1 Обґрунтування змісту технологічної компетентності у педагогічній науці

На початку третього тисячоліття поглиблюються та прискорюються глобальні соціально-економічні, політичні та соціокультурні процеси, що визначають сучасний етап розвитку людства. Глобальна соціальна трансформація є системною, швидкою та незворотною. Вони зумовлені технічним прогресом, швидким розвитком інформатизації та комп'ютеризації, демократизацією суспільного життя більшості країн світу.

Зміни, що відбуваються у світі, призвели до багатьох змін у сфері освіти. Нині українська освіта перебуває у фазі реструктуризації, цьому сприяла ситуація в країні, яка зумовила необхідність переосмислення та суттєвого оновлення всієї системи професійно-технічної освіти. Карантин, війна внесли свої корективи в освітній процес, тому особливого значення набуває оновлення змісту професійної освіти, який повинен формувати у здобувачів професійної освіти технологічні компетентності. За цих умов наявні системи освіти не повністю відповідають сучасним запитам та потребам переорієнтації. Аналізуючи представлені зміни, О. Овчарук виділяє наступні чинники, що вплинули на переосмислення освітніх потреб, а саме це:

– перехід до нових форм сучасного суспільства - в інформаційному суспільстві важливою одиницею є не лише інформація, але й здатність поводитися з інформацією та застосовувати її для власного розвитку та життя, а громадяни потребують набуття нових навичок, також використовувати інформацію швидко, мобільно та ефективно для особистого здоров'я, розвитку та навчання [29];

– встановлення вищих стандартів у сфері освіти та життя. Цього вимагає ринок праці, і в цьому контексті висувають нові вимоги до сфери освіти, системи оцінювання результатів освіти та якості освітніх послуг загалом[29];

– Відкрити кордони між країнами та інтегрувати освітні системи в глобальний освітній простір. Ключовим елементом оновлення освіти в багатьох країнах є розширення слотів і можливостей, доступних для молоді. Сучасні міграційні ситуації, як у національних, так і в регіональних рамках, вимагають швидкої адаптації для отримання навчання та роботи, які сприятимуть необхідним змінам у суспільстві [29].

– потреба в нових елементах знань для необхідних для досягнення успіху в суспільстві [29].

Компетентна людина – це та, яка має здатність використовувати наявні знання, уміння, навички, досвід тощо для вирішення нестандартних, але важливих ситуацій на практиці [27].

Завдяки безперервній освіті та впровадженню ефективних методів навчання для наукових досліджень у швейній промисловості фахівці адаптуються до сучасного суспільства, інформаційного простору та ринку праці, що швидко розвивається, набуваючи важливих навичок. Дивлячись на здобутки вчених в цьому напрямку, я вважаю, що це можливо.

Однією з професійних здібностей сучасного вчителя науковці визначають технічну компетентність як уміння впроваджувати методичні прийоми в освітній процес закладів освіти. Важливо розвивати технічні навички та поповнювати їх новими навичками протягом життя. Навчальні заклади мають навчити здобувачів освіти навчатися самостійно та визнавати цінність набутих навичок для особистісного зростання.

Однією із професійних компетентностей сучасних педагогів науковці визначають технологічну компетентність, як уміння впроваджувати методичні прийоми у навчально-виховний процес у закладах освіти.

Актуальним є розвиток технічних здібностей, а також поповнення нових навичок протягом життя. Навчальні заклади мають навчити здобувачів освіти вчитися самостійно та усвідомлювати цінність набутих навичок для розвитку особистості.

Проблеми реалізації компетентнісного підходу у професійній підготовці розроблялися у працях таких науковців: С. Бондар, Н. Брюханова, О. Глузман, С. Гончаренко, А. Дяченко, І. Зязюн, М. Євтух, О. Коваленко, В. Кремень, Н. Кузьміна, А. Кузьмінський, В. Луговий, Н. Ничкало, О. Харченко, В. Якунін та ін[16].

У професійно-технічній освіті компетентнісний підхід спрямований на формування спеціалістів відповідного рівня та профілю, які є конкурентоспроможними на ринку праці, які володіють своєю професією, здатні працювати на рівні світових стандартів і готові до професійного вдосконалення та бути соціально мобільними.

Сучасні дослідники визначають професійну компетентність як результат цілеспрямованого впливу післядипломної педагогічної освіти, самоосвіти та розвитку педагогічного професіоналізму на рівні саморозвитку. Професійна компетентність визначається рівнем власної професійної освіти, досвідом та особистим умінням людини до самовдосконалення. Професійна компетентність поєднує особисті якості та підготовленість до професійної діяльності [43].

Традиційно науковці виділяють такі структурні компоненти професійної компетентності:

- 1) наукова компетентність;
- 2) методична компетентність;
- 3) психолого-педагогічна компетентність;
- 4) технологічна компетентність.

Технічні здібності вчителя, які називаються над професійними компетенціями [42], визначаються сумою засвоєних технічних знань,

необхідних для реалізації якісного виробництва, уміння та навичок застосовувати ці знання. Навчальна діяльність, прагнення та готовність застосовувати різноманітні методи навчання до знань, умінь та досвіду успішної творчої діяльності у професійних сферах, усвідомлення важливості особистої відповідальності за результати діяльності, необхідності постійного вдосконалення.

У дослідженні Л. Тишакової технологічна компетентність майбутнього фахівця пов'язується з оволодінням інноваційними технологіями навчання і виховання, прийомами планування та управління педагогічною діяльністю, спеціальними знаннями, вміннями, навичками для повноцінного включення у професійно-вольові відносини, знаннями прийомів творчої адаптації до змісту та структури професійної діяльності, підвищенням індивідуального потенціалу та креативних можливостей студента. Відповідно до цієї точки зору дослідниця вважає, що технологічна компетентність – це освіта, яка включає знання, технічні вміння та навички, творчість і технічні здібності, технічну рефлексію та професійну якість. Щодо конкретних технологічних умінь, до них віднесено: вміння здійснювати аналіз наявних технологічних ресурсів, уміння планувати діяльність, визначати її цілі, здійснювати організацію та аналіз цієї діяльності, вміння оволодівати власним досвідом через рефлексію, здатність до самовираження, вміння перебудовувати застарілі технології [42].

Більшість дослідників, розкриваючи сутність технологічної компетентності, пов'язують її зі знаннями, уміннями та досвідом успішної творчої діяльності у професійній сфері з використанням різноманітних технологій навчання, почуття відповідальності за результати цієї діяльності та потреби постійного вдосконалення.

Так як, «технологія навчання – це система науково обґрунтованих дій і взаємодій елементів навчального процесу, здійснення яких гарантує досягнення поставлених цілей навчання» [38], то за умови володіння

вчителем технологічною компетенцією створюються можливості для управління педагогічним процесом з метою одержання передбачуваного результату. Тому у змісті технологічної компетентності педагога професійного навчання швейного профілю важливе місце посідають технології навчання, які забезпечують індивідуально зорієнтований, компетентнісний підхід в освіті, оскільки «педагогічна технологія виходить з того, що здобувачі освіти – головний ціннісний орієнтир і міра всього в житті навчальних закладів». Нові технології спрямовані на те, щоб навчитися бачити дитину як особистість, розуміти її структуру в усій її складності, розпізнати в ній спадкові, набуті та розвиваючі здібності та можливості, розрізняти неоднозначність та інтенсивність почуттів, емоцій, мотивів [38].

Таким чином, зауважує С. Маркова, технологічна компетентність займає одне з важливих місць в контексті професійного розвитку педагога швейного профілю. Технологічна компетентність інтегрує соціальну, культурну, проектно-творчу, управлінсько-педагогічну, професійно-педагогічну функцію.

На думку О. Пометун, «компетентнісний підхід в освіті» – це «спрямованість освітнього процесу на формування й розвиток основних базових і предметних компетентностей, в результаті чого буде сформована загальна компетентність людини» [35].

У багатьох випадках конкретизація структури та змісту професійних компетенцій визначається конкретними обставинами виконуваної професійної діяльності та її приналежністю до певних видів професій [24].

До того ж педагог професійного навчання відповідно до рівнів Національної рамки кваліфікацій повинен здійснювати професійну діяльність на технологічному рівні, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня та вимагають від нього уміння під час виконання конкретних завдань діяльності здійснювати розробку систем, що відповідають заданим властивостям, і

знання методів синтезу та технологій розробки систем і способів їх моделювання, проводити дослідження систем з метою перевірки їх відповідності заданим властивостям, що дає змогу найбільш ефективно вирішувати завдання діяльності, знання методики дослідження систем та методів оцінки ефективності їх застосування під час виконання конкретних завдань [45]. Таким чином, аналізуючи вимоги Національної рамки кваліфікацій, відносно професійної діяльності педагога, можна зробити висновок, що серед фахових компетентностей педагога швейного профілю важливе місце посідає його технологічна компетентність.

Дотримуючись думки про необхідність урахування специфіки і динаміки зміни структури змісту професійної освіти, яка має орієнтуватися на формування технологічної компетентності, підвищення освітнього та професійного рівня випускників, які зможуть не лише засвоїти, а й творчо використовувати сучасні досягнення науково-технічного прогресу, вчені визначають технологічну компетентність як професійну якість педагога, що характеризується знаннями про технології та конкретні їх види, знаннями методів, засобів, форм діяльності та умов їх застосування, наявністю сукупності вмінь, яка забезпечує творче виконання цієї діяльності та рефлексивне спрямування щодо досягнутих результатів [3].

Водночас аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми підготовки майбутнього педагога швейного профілю дозволив визначити його підготовку, як комплексний процес формування у здобувачів освіти професійних компетентностей з метою виявлення їх як у галузі швейного виробництва так і у викладацькій сфері. Інакшими словами, мета підготовки професійно-педагогічних кадрів полягає у тому, щоб сформувати у них достатню професійну та психолого-педагогічну базу, якої буде їм досить для організації та здійснення підготовки майбутніх кваліфікованих робітників та молодших спеціалістів на соціальному рівні.

Як наголошує О. Жук [15], головним елементом змісту навчання при компетентнісному підході стає досвід вирішення різноманітних завдань і виконання соціальних ролей і функцій на основі отриманих знань, ексклюзивних здібностей і видів готовності, що відносяться до різних сфер соціального життя, діяльності, науки, культури. Практика показує, що формування цього досвіду не базується на традиційних уміннях, заснованих на «готових» знаннях і навичках, переданих на прикладах, а формується через активні форми і методи навчання завдяки участі здобувачів освіти у навчанні, а також процес створення ситуацій, що імітують життєві та професійні проблеми. У свою чергу, це забезпечить випускникам загальні та універсальні знання і вміння а також досвід, який неможливо передати прямо, але можливо передати через організацію самостійного пошуку способу діяльності у нестандартних освітніх ситуаціях. При реалізації компетентнісного підходу в методах і прийомах навчання наголошується на розвиток технологій, базованих на активних, рефлексивно-діяльнісних формах і методах навчання, на проблемно-модульні системи навчання, проектно-дослідні методи .

О. Нікіфорова розглядає технологічну компетентність як складову цілісної професійно-особистісної структури педагога. Науковець інтерпретує її як комплекс умінь проектування педагогічного процесу, починаючи з цілепокладання, вибору оптимального та адекватного змісту і способів здійснення педагогічної діяльності, і завершуючи аналізом і рефлексією відповідності отриманих результатів із запланованим [27].

Аналізуючи сутність технологічної компетентності педагога, робимо висновок, що це – логічне поєднання теоретичних знань, способів організації освітнього процесу у навчальних закладах і практичних умінь застосовувати спроектовану освітню роботу, аналізувати і оцінювати результати. Теоретична складова виявляється у сформованості професійних знань щодо цілей, засобів, компонентів педагогічного процесу, розуміння важливості

добирати та впроваджувати педагогічні технології з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти. Практична частина включає в себе вміння проектувати навчальний процес з точки зору максимальної оптимізації, спрямованої на досягнення запланованих результатів, пов'язуючи методи, засоби та прийоми з цілями навчання та розвитку здобувача освіти.

Аналіз наукових даних показує, що, по суті, технологічну компетентність можна визначити як комплексну професійну якість педагога, що характеризується знанням техніки та її конкретних видів, знанням методів, засобів, форм діяльності та умов їх застосування, наявністю комплексу навичок, що забезпечують творче виконання даної діяльності та рефлексивну орієнтацію на досягнуті результати. Формування технічних можливостей є неминучою вимогою професійної підготовки педагогів швейного виробництва в майбутньому.

Отже, технологічну компетентність педагога професійного навчання швейного профілю ми визначаємо як складову його професійної компетентності, що дає змогу ефективно організувати свою професійну діяльність за професійним спрямуванням на основі знань, умінь та особистісних важливих якості у галузі педагогічних та виробничих технологій за професійним напрямком.

1.2 Державний стандарт професійно-технічної освіти

Світові тенденції глобалізації, активізація євроінтеграційних процесів, формування вітчизняної інноваційної системи, зміни на ринку праці висувають підвищені вимоги до якості робочої сили, її конкурентоспроможності й професійної мобільності. Сучасному виробництву потрібні працівники, які володіють широким технічним світоглядом, здатні оперативно реагувати на будь-які зміни у технологічному

процесі, самостійно визначати найбільш раціональні прийоми трудових дій, що вимагає від них ґрунтовних знань, умінь і особистісних якостей. Цим зумовлюється необхідність пошуку та впровадження ефективної системи підготовки майбутніх кваліфікованих робітників на основі державних стандартів професійно-технічної освіти нового покоління, створених з урахуванням компетентнісного підходу, що сприятиме підвищенню рівня професійної відповідності випускників професійно-технічних навчальних закладів П(ПТ) та ФП освіти вимогам робочого місця, їхньому працевлаштуванню та адаптації на виробництві.

Проте впровадження необхідної якості підготовки кваліфікованих працівників гальмується відсутністю наукової системи визначення кваліфікацій та професійної стандартизації відповідно до Національних рамок кваліфікацій та систем кваліфікацій країн Європейського Союзу. Використання застарілих державних стандартів професійно-технічної підготовки за окремими професіями, які не відповідають сучасним вимогам роботодавців. Іноваційні технології навчання повільно впроваджуються у навчально-виробничий процес. Така ситуація потребує створення навчальних умов для розробки професійних стандартів, на основі яких будуватиметься нове покоління державних стандартів професійно-технічної освіти та навчальних планів та програм професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі. Зараз, під час військового стану набагато ускладнилося ця підготовка, тому як більшість перейшли на дистанційне навчання. Тому потрібно проводити більш розширений, більш зрозумілий для самостійного визначення праці, на що ми і направили.

Предметом дослідження В. Блінова, О. Жеребіної, М. Кроценка, Н. Машукової, Г. Муравйової, О. Олейнікової, М. Шестакова були концепції компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців швейної галузі. Науково-методичні підходи до розробки державних стандартів професійно-технічної освіти і визначення їх впливу на якість професійної підготовки

майбутніх кваліфікованих робітників обґрунтовано А. Глазуновим, І. Гриценком, Л. Корницькою, О. Лейбовичем, Г. Лук'яненко, С. Мельником, І. Савченко, В. Супруном, Л. Федотовою. Теоретичні основи модульної організації навчального процесу у професійних навчальних закладах стали предметом дослідження Г. Герчек, Н. Тализіної, П. Юцявичене та інших вчених. Водночас нами не виявлено праць, в яких би ґрунтовно розкривалися концептуальні підходи до аналізу ринку праці швейної галузі щодо потреби професій і кваліфікацій та створення професійних й освітніх стандартів на основі компетентнісного підходу.

Науковий аналіз досліджуваної програми та стан підготовки майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю дав змогу виявити суперечності між такими потребами:

- визначення необхідних професій, кваліфікацій, майбутніх обов'язків і навичок професіональних робітників у швейній промисловості та відсутністю методик аналізу ринку праці з метою їх виявлення;

- забезпечення прозорості, цілісності, узгодженості кваліфікацій, а також плинності системи галузевих кваліфікацій;

- оновлення змісту професійно-технічної підготовки з урахуванням сучасних вимог швейної промисловості та відсутності компетентнісних підходів, а також впровадження професійних стандартів на основі методичного забезпечення;

- відсутність навчальних планів та програм, які забезпечують підвищення рівня професійної кваліфікації та компетенцій майбутніх кваліфікованих фахівців швейної галузі, а також формування програм, які б забезпечували у них відповідні компетентності.

Модель професійних стандартів швейних профілів є універсальною для побудови навчальних планів і програм професійної підготовки майбутніх спеціалістів швейного профілю шляхом відбору та структурування модулів,

необхідних для трудової діяльності, компетентнісних модулів та елементів компетентнісних модулів (рис. 1).

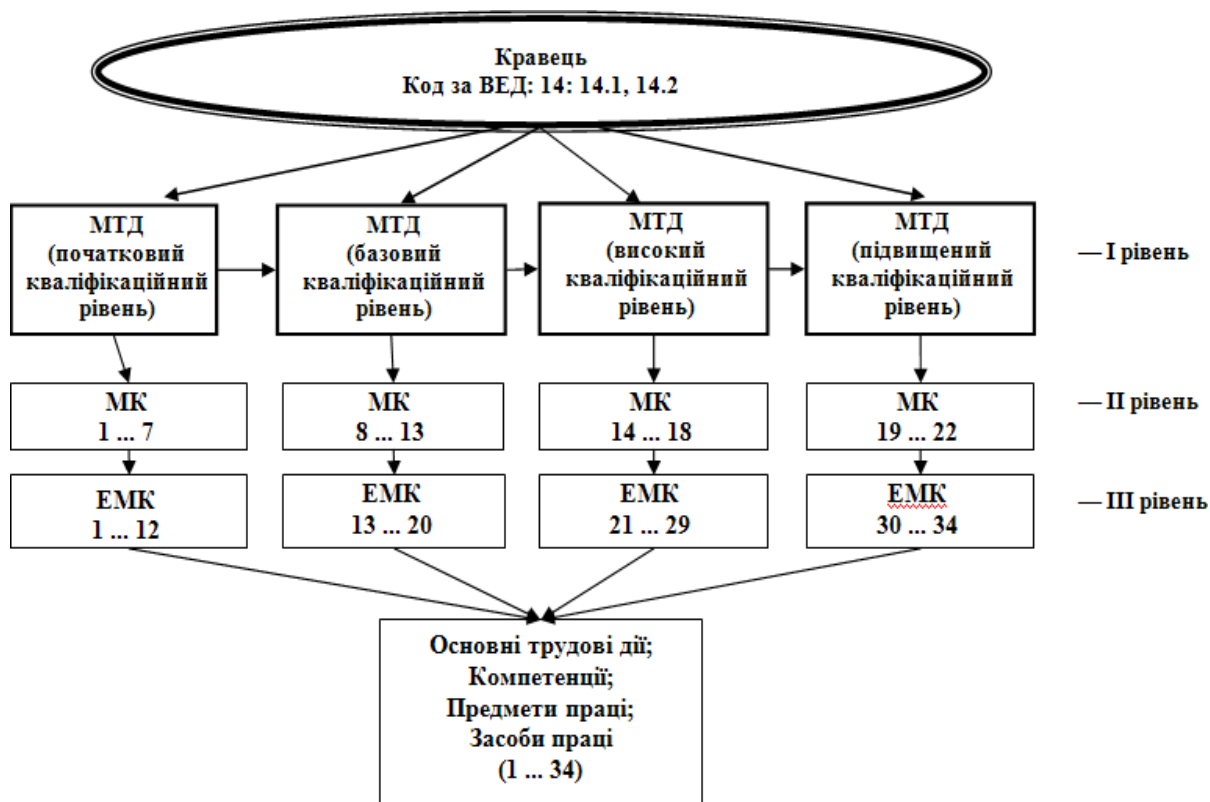

Рис. 1. Ієрархія модулів професійного стандарту
(на прикладі професії «Кравець»)

Вивчаючи державні стандарти професійно-технічної освіти за різні роки, можна сказати, що суттєвих змін не відбулося, а також можемо виділити слідуючи загальні положення, які відповідають дійсності :

Вивчаючи державний стандарт професійно-технічної освіти для підготовки (підвищення кваліфікації) робітників з професії Кравець 2-3, 4, 5, 6-го розрядів, можемо бачити, що є розробка відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про професійний розвиток працівників», «Про зайнятість населення», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права та гарантії їх діяльності», постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341

«Про затвердження Національної рамки кваліфікації» та інших нормативно-правових документів, яка зобов'язує її виконання усіма професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації) кваліфікованих працівників, незалежно від їх опановування та форми власності[13].

Широкого визначення набули характеристики підготовки та кваліфікації для випускника включають вимоги до знань, навичок та умінь та включені до кваліфікаційних характеристик професії кравця у буклеті 13 «Виробництво готового одягу та хутра», розділ «Виробництво готового одягу» довідника кваліфікаційних характеристик професій робітників, затвердженого наказом Міністерства промислової політики України від 13 липня 2005 р. № 245, науково-технічних досягнень, впровадження сучасних технологічних процесів, передових методів роботи, о враховує особливості галузі та потреби роботодавця. Як ми можемо бачити освітньо-кваліфікаційні характеристики здобувача освіти, можуть включати сукупність необхідних загальних та спеціальних компетентностей, тобто здатність людини виконувати певний вид діяльності, що виражається через знання, розуміння, навички та цінності. Зауважимо, що типовий навчальний план професійного навчання включає в себе області загально професійної та професійно-теоретичної композиції, професійно-практичну композицію, консультації, проміжне управління основними підрозділами та проміжне або кінцеве керівництво за навчальними модулями. Також зазначимо, що у типовому навчальному плані з формульовано кількість годин для опанування базовим блоком та чотирма кваліфікаційними рівнями (розрядами), що включають 28 навчальних модулів[13].

Навчальним закладом спільно з роботодавцями визначається перелік навчальних предметів. Перед виробничою практикою планується проведення багатогранних робіт за рахунок годин виробничого навчання.

Ми розглядаємо типові (робочі) навчальні програми, які визначають зміст професійних та загальних компетентностей. Професійні (професійні базові, професійні профільні) та загальні компетентності формуються в процесі загально-професійної, професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки[13].

Базові професійні компетентності (базові знання й вміння) встановлюються професійно-технічними навчальними закладами (підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють підготовку кваліфікованих фахівців) за погодженням з підприємцями. Якщо навчання здійснюється безперервно за кількома кваліфікаційними розрядами, то базові навчальні блоки вивчаються один раз (за повним переліком, який відповідає базовим навичкам) перед засвоєнням навчального матеріала [13].

Процес розробки робочих навчальних програм з погодинним розподілом предметів розробляються навчальним закладом разом з замовниками робітничих кадрів[13].

До вирішення поставлених результатів навчання визначаються за академічними знаннями та вміннями освітньої кваліфікаційної характеристики. Як ми можемо спостерігати за результатами навчання кожним рівнем кваліфікації проводиться кваліфікаційна перевірка, яка включає підтвердження теоретичних знань (наприклад через іспити або опитувальник) та практичних навичок шляхом проведення кваліфікаційних іспитів або контрольної роботи. Перевірка відповідності визначається двома параметрами: «знає – не знає»; «уміє – не вміє».

Можемо сказати, що поточне оцінювання відбувається відповідно до нормативно-правової бази[13].

Як завжди професійно-практична підготовка здійснюється в навчальних майстернях, лабораторіях, навчально-виробничих дільницях та безпосередньо на робочих місцях підприємств[13].

Акцентуємо свою увагу на те, що навчальний час здобувача освіти, слухача вимірюється обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання навчальних програм професійно-технічної освіти[13].

Як зазначено в Державному стандарті обліковими одиницями навчального часу є:

- академічна година тривалістю 45 хвилин;
- навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин[13].

Таким чином навчальний (робочий) час здобувача освіти, слухача в період проходження виробничої практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, установи, організації згідно з чинним законодавством[13].

У процесі роботи професійно-технічні навчальні заклади, органи управління освітою та засновники на разі організують та здійснюють поточне, тематичне, проміжне та підсумковий контроль знань, умінь та навичок здобувачів освіти (учнів), їх кваліфікаційну атестацію. Також представники роботодавців, їх організацій та об'єднань беруть участь у тематично-вихідному контролю знань, умінь та навичок здобувачів освіти (учнів), а також беруть участь у кваліфікаційній атестації[13].

Після, того як здобувач освіти завершить навчання, він повинен уміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені освітньо-кваліфікаційною атестацією, технологічними умовами і нормами, які встановлені для даної галузі[13].

В процесі навчання, до самостійного виконання робіт під час практичного вирішення завдання здобувачі освіти, учні долучаються тільки, якщо вони пройшли навчання та перевірку знань з охорони праці. Інструкція з охорони праці, завжди проводиться згідно з чинним Законом України «Про охорону праці» [13].

За рахунок часу відведеного на виробничу практику проводиться кваліфікаційна пробна робота. Майже завжди професійно-технічними навчальними закладами розробляється перелік кваліфікаційних пробних робіт, відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційних атестацій[13].

Стандарти кваліфікації випускників розробляються навчальними закладами та роботодавцями, ґрунтуються на компетентнісному підході відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик і погоджуються з місцевими органами управління освітою[13].

Також, шляхом організації забезпечується кваліфікаційна атестація та відбувається проведення контролю знань, умінь і навичок здобувачів освіти (учнів) з навчальних предметів та професійної практики, тобто аналіз та оцінювання результатів праці, що формують компетентність випускника[13].

Якщо здобувач освіти вивчив усі компетентності, то йому присвоюється кваліфікаційний рівень відповідного розряду[13].

Можемо виділити наступне, що після оволодіння базовим блоком, а саме набуття вмінь класифікувати матеріали для виготовлення швейних виробів, їх склад, властивість та вплив на виробництво виробу, використання універсальних та обметувальних швейних машин, дотримання технічних вимог до виконання ручних, машинних та волого-теплових робіт, дотримання правил з охорони праці, виконання ескізів елементів одягу, все це обумовлює опанування навчальними процесами[13].

У разі первинної професійної підготовки, після базового блоку відбувається поетапне навчання за ДСПТО з професії Кравець на 2-3, 4, 5-й розряди. Під час професійного навчання (навчання на виробництві) здобувач освіти, щоб оволодіти компетентностями 2-3 розрядів, повинен успішно здати вхідний контроль знань базовим блоком. Тільки тоді може відбуватися підвищення кваліфікації на 4, 5, 6-й розряди. Коли організовується підвищення кваліфікації термін професійного навчання встановлюється на основі зазначених термінів, які передбачені для первинної професійної

підготовки працівників з відповідної професії, при цьому навчальна програма може бути скорочена до 50% за рахунок виключення раніше вивченого матеріалу за наявності в студента документа про присвоєння робітничої професії[13].

У разі необхідності, якщо це вимоги сучасного виробництва або конкретного робочого місця, то терміни навчання, які зазначені можуть бути подовжені за рахунок включення додаткового навчального матеріалу [13].

Аналізуючи Державний стандарт професійно-технічної освіти можемо сказати, що фахівець 2-3 розряду повинен вміти виготовляти фартухи, спідниці, штани, сукні, халати, блузи з застібкою. 4 розряд повинен вміти виготовляти верхні чоловічі сорочки, чоловічі штани, напівкомбінезони, жилети, жакети, куртки. 5 розряд повинен вміти виготовляти сукні, демісезонні жіночі пальто, зимові пальто, чоловічі пальто, чоловічі піджаки, формений чоловічий одяг[13]. Витяг з державного стандарту можемо розглянути в додатку А

Отже, можемо зробити висновок, що при порівнянні Державних стандартів професійно-технічної освіти за 2016 рік та 2023 рік суттєвих змін не відбулось. Але в закладах П(ПТ) та ФТ більш прихильні до Державного стандарту професійно-технічної освіти за 2016 рік, який зараз і використовують.

1.3 Анкети та методика їх використання в закладах П(ПТ) та ФП освіти

Професійно-технічна освіта є невід'ємною частиною системи освіти України, що дозволяє отримати знання, уміння і навички для конкретних професій. Отримати кваліфікацію робітника можна в професійно-технічних навчальних закладах професійної освіти затверджених Міністерством освіти, культури, спорту, науки і технологій. До таких типів установ

належать професійні училища, ліцеї, центри, навчально-курсів відділи тощо.

Важливою перевагою професійної освіти є її гнучкість та швидке реагування на вимоги ринку праці. Сьогодні пройти навчання в закладах можуть не лише вчорашні випускники шкіл, а й дорослі, які прагнуть підвищити кваліфікацію або змінити професію. Навчання може проходити як за повним циклом так і за скороченим циклом. Тож здобувач освіти може отримати професію в строк від кількох місяців до 3-4 років (для тих, хто одночасно з професією здобуває повну загальну середню освіту). Після цього людина має можливість працевлаштуватися й заробляти відповідну заробітну плату.

Життя склалося таким чином, що в нашій країні піднялися вимоги до рівня підготовки фахівців, тому створюються нові форми викладання освітнього матеріалу, отже нам потрібні нові методи роботи з прогресивними засобами навчання. Отже, удосконалення процесу навчання й виховання здобувачів освіти професійного технічного навчального закладу значною мірою залежить від забезпечення навчально-виробничого процесу навчальною та методичною літературою, наочним матеріалом та технічними засобами навчання, тобто від комплексного методичного забезпечення навчального закладу для якісної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі [6;5; 8].

Однією з причин реформування професійно-технічної освіти є необхідність задоволення попиту на ринку праці України на кваліфікаційних робітників. Сьогодні роботодавці прагнуть платити кваліфікованим працівникам гідну заробітну плату, створювати вигідні умови для праці та забезпечувати їх сучасними матеріалами. Однак образи та стереотипи випускників з професійно-технічною освітою часто зводять нанівець будь-які переваги такого навчання. Крім того, у професійно-технічних закладах освіти, більшість обладнання та техніки залишається застарілою. Через це

здобувачі освіти не мають можливості дізнатися та навчатися працювати на сучасному обладнанні, яким вони будуть користуватися на виробництві.

Військовий стан в Україні спрямовує реформу в освіті на новий рівень. За цим послідувала не лише модернізація інфраструктури, а й зміни в освітніх стандартах та підготовка вчителів для викладання в закладах, які надають знання.

У рамках реформи планується розробити стандарти професійної освіти за окремими спеціальностями, оновити навчальні плани та підвищити кваліфікацію вчителів. Вважаємо, що особливо важливим є врахування стратегічного напрямку реформування освітнього простору в контексті імплементації Закону про професійно-технічну освіту. У зв'язку з нинішнім введенням воєнного стану створюється абсолютно новий сегмент національної освіти. Від тісної інтеграції інноваційного досвіду країн ЄС із найкращими перевагами вітчизняної професійно-технічної освіти залежить майбутній добробут країни та кожного члена суспільства.

У сучасних умовах, коли стрімко розвиваються технології, зростає виробництво і споживання, постійно змінюються функціональні процеси життєдіяльності людини, вимоги до одягу стають все більшими. Людям потрібен зручний одяг, який відповідає модним тенденціям, підкреслює соціальний статус та характеризує людину як особистість.

Тому в процесі розробки технологічної послідовності обробки чоловічої сорочки основним завданням є підготовка фахівця, здатного вирішувати складні вимоги сучасності. Для надання споживачеві можливості вибору серед різноманітного асортименту, який є зараз на ринку збуту .

Сорочки залишаються одним з найпопулярніших видів одягу для чоловіків. У ділових колах сорочки з довгими рукавами прийнято носити в любую погоду і сезон, навіть жарким літом, взимку ж така сорочка тим більше доречна. На роботі сорочки створюють для чоловіка серйозний діловий образ, а в дружній компанії сорочки більш вільного стилю, підкреслює його

індивідуальність. Будь-якому чоловікові, якщо він, звісно, не живе на безлюдному острові, просто необхідно купити чоловічу сорочку!

Оскільки підготовка працівників швейної промисловості починається в школі та продовжується навчанням П(ПТ) та ФП швейним контурам, нашим наступним кроком є аналіз навчального та виробничого процесів. Метою нашого експерименту є вивчення стану проблем підготовки учнів швейних профільних навчальних закладів та закладів професійно-технічної освіти щодо використання сучасних технічних прийомів пошиття виробів у процесі виготовлення чоловічих плечових виробів (тобто чоловічих сорочок).

Нами були поставлені такі задачі :

- проаналізувати методики навчання, які використовують викладачі на уроках технології швейних виробів.
- запропонувати новий спосіб представлення інструкційної карти під час дистанційного, змішаного та очного навчання на уроках технології швейних виробів.
- проаналізувати результати нашого експерименту за допомогою анкетування для вчителя і для здобувача освіти.

На підставі цього давайте розберемось, що таке анкети та як вони нам допоможуть під час нашого експерименту.

Анкета (від фр. *enquete*) — це грамотно підібраний набір запитань, кожне з яких логічно пов'язане з основною метою експеримента, отримання результату відбувається шляхом опитування .

Також, анкети використовуються під час проведення соціологічних, політичних, психологічних, маркетингових досліджень для визначення перспектив розвитку досліджуваних процесів.

В умовах анкетного опитування - найбільш часто вживаний метод збору первинної інформації, оскільки він дозволяє отримати якісну і різноманітну інформацію. У ході вивчення цього аспекту, можемо сказати,

що на рівень одержуваної інформації впливає, з одного боку, можливість для респондента дати свою унікальну відповідь, з іншого - розміщення в анкеті різного виду підказок.

Як ми бачимо це дослідження передбачає наявність у дослідників необхідних знань і навичок для створення анкет, підготовки розрахунків, організації та проведення анкетних опитувань.

Перевагою опитувань є те, що вони дозволяють зібрати великий обсяг інформації за короткий проміжок часу. Як правило, респонденти повинні самостійно заповнити анкету.

Переваги анкетування:

- безпосередньо отримання як кількісних, так і якісних даних
- легко впровадити
- просто визначити результати
- респондентам легко брати участь.

Також, можна використовувати готові прилади для опитувань (наприклад он-лайн опитування як-от [Survey Monkey](#), [Google Survey](#))

Типи та види запитань

Розрізняють такі типи запитань, які бажано враховувати при виготовленні опитувальників:

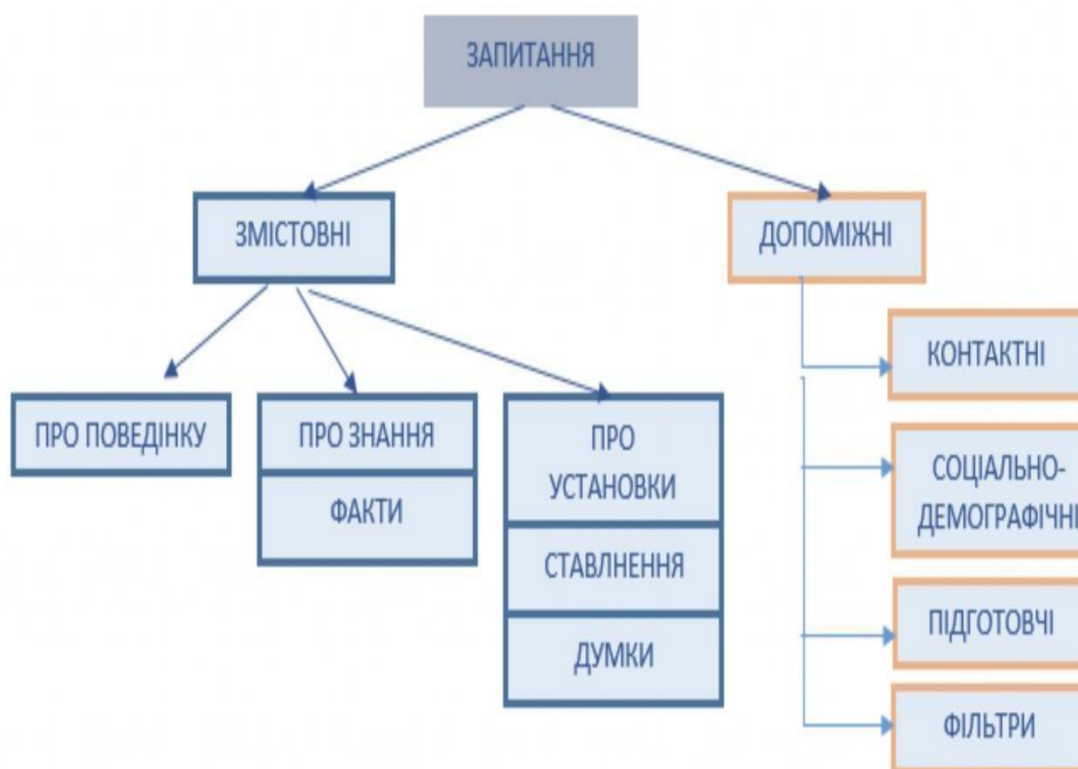
- прямі або непрямі/опосередковані
- відкриті, закриті та напівзакриті:
  - закриті (*так – ні – не знаю*)
  - закриті з варіантами відповідей
  - з оціночною шкалою
- запитання-меню (*один і більше варіантів відповіді*) або альтернативні (*лише один варіант відповіді*).

Крім того, розрізняють допоміжні та основні, а також змістовні запитання. Допоміжні запитання надають важливу для дослідження інформацію, яка пов'язане не зі змістом дослідження, а наприклад, з

характеристиками цільової аудиторії, або слугують підводками до основних запитань.

Реформування освітньої галузі потребує ефективних заходів щодо оцінки якості освіти, оперативного реагування на отриману інформацію, діагностики та прогнозування кінцевих результатів, уникнення можливих помилок і труднощів, усунення недоліків. Механізми та методи розробки якісних рішень та оцінювання початкових досягнень здобувачів освіти залишаються недостатньо вивченою проблемою, але зараз у вітчизняній освіті вона набирає обертів у зв'язку з військовою ситуацією в країні.

Оскільки анкета складається з питань, їх характеристика набуває особливого значення (рис. 2). Потрібно враховувати різні види запитань з обсягу змісту та чітко розуміти, чого стосуються наші запитання: поведінки, знань чи ставлення. Це важливо для кращого формулювання запитання.

(рис. 2) Структура анкети, типи та види запитань

У зв'язку із впровадженням компетентісного навчання особливого значення набувають методи оцінювання рівня здатності здобувача освіти висловлювати та інтерпретувати свої знання, відчуття, міркування, думки, факти, словами, засобами графічних зображень, схем, таблиць, проявити навички перекодування інформації при розв'язуванні різноманітних задачних ситуацій як навчальних так і побутових.

Ті хто прагне отримати освіту, розвиваються навчаючись самостійно контролювати свої здібності, риси і якості, рівень необхідних знань здобувачі освіти мотивують потребу, саморозвиток, самовиховання, зі своїм життям, сподіваннями, мріями, задумами. Зміст анкети має відповідати конкретній цілям і завданням оцінювання на кожному етапі навчального процесу. Питань з відповідями «так», «ні», «інколи, «ніколи» важливо включати запитання – завдання які потребують значних розумових зусиль, виконання нескладних дій, операцій, що свідчать про рівень як знань так і мислення.

Всі ці правила можемо розглянути в анкетах, які ми розробили для викладача в додатку В, а для здобувача освіти в додатку Б.

Наш опитувальник для викладача складається з 18-ти запитань на які є 4 варіанти відповіді. Відповісти треба на один із варіантів, який найбільш сподобався і відповідає дійсності. Головні питання нашого опитувальника, на які б нам хотілося отримати відповідь пов'язані з нашою розробкою, а саме з робочим зошитом до спецдисципліни «Технологія швейних виробів».

Тому , ми звернулися до Конотопського професійного училища, хоча професію «Кравець» скоротили, але вчителі залишилися для упорядкування документації. Ми запропонували їм пройти опитування за допомогою нашої анкети для викладача, який знаходиться в додатку В, щоб хоча б частково зрозуміти направлення нашої розробки. Отже, висновки які ми зробили, що на питання Чи вважаєте Ви за необхідне розвивати в здобувачах освіти навички щодо самостійного опрацювання практичного матеріалу ? 75 % відповіли Так,

постійно, 25% відповіли Часто. На питання Чи вистачає існуючого методичного забезпечення для навчання технології швейного виробу ? 50 % відповіли Скоріше так ніж ні, 50 % інших відповіли Так. На питання На Вашу думку чи є ефективним застосування робочих зошитів у навчальному процесі ? 75 % відповіли Так, 25% відповіли Скоріше так ніж ні.

Наш опитувальник для здобувача освіти складається з 19-ти запитань та 4-х варіантів відповідей, на один з яких повинні дати відповідь, яка буде відповідати дійсності. Головними питанням цього опитувальника є такі питання: Чи використовують викладачі робочі зошити на своїх уроках ?; Чи вистачає існуючого методичного забезпечення для навчання технології швейного виробу ?; Чи використовують викладачі робочі зошити на своїх уроках ?.

Педагоги професійної школи зазначають, що у професійному навчанні використовують робочі зошити. От і ми вирішили, для покращення викладання технології швейних виробів, створити робочий зошит .

Можна виділити ряд переваг робочого зошита для П(ПТ) та ФП швейного профілю:

- наявність теоретичних відомостей у стислому вигляді допомагає структурувати та систематизувати матеріал, який вивчається;

- запропонована система вправ та завдань для самостійного опрацювання забезпечує практичне оволодіння теоретичним матеріалом;

- друкована основа робочого матеріалу надає можливість підвищити продуктивність заняття, розв'язати більшу кількість завдань за один і той самий час;

- запропонована система вправ і завдань різного характеру (репродуктивних, творчих, дослідницьких) змушує здобувачів освіти активно брати участь у процесі навчання, здійснювати суттєву самостійну діяльність, спрямовану на отримання знань.

Зараз, під час військового стану, майже вся країна перейшла на дистанційне або змішане навчання, тому здобувачу освіти набагато

складніше освоїти матеріал, який видає вчитель. А саме матеріал, який пов'язаний з технологією швейного виробу, де здобувач освіти не може відчутти на дотик тканину з якої виготовляється виріб, чи поробити на виробничому навчанні за швейною машиною, відчутти її роботу. Тому процес навчання ускладнюється і більш направлене на самостійне опрацювання теми. Ось для чого нами був створений робочий зошит, який зможе стати сучасним і перспективним засобом навчання, якщо буде містити доступні завдання для вирішення їх здобувачами освіти з метою покращення засвоєння, опрацювання та перевірки знань. Так як робочі зошити не містять великого текстового навчального матеріалу, саме цим вони відрізняються від підручника і є легшими для засвоєння матеріалу. Робочий зошит повинен мати дійсні питання. Завдання, які потрібно буде вирішити стосуються вміння порівнювати, виділяти необхідне, розпізнавати важливі рішення, опрацьовувати самостійні висновки.

Отже, сенс використання робочого зошита полягає в оптимальному поєднанні інформаційного змісту підготовки здобувачів освіти з можливістю визначення напряму формування його розумової діяльності. Робочі зошити можна використовувати для постійного контролю вчителем знань і умінь здобувачів освіти, які застосовують свої знання у процесі виконання навчальних завдань. Таким чином, для плідного навчання майбутніх фахівців швейної галузі, буде ефективним використання робочого зошита до спецдисципліни «Технологія швейних виробів» на прикладі (чоловічої сорочки) тестове завдання до якого розташоване в додатку Г.

Висновки до першого розділу

Сьогодні, під час військового стану, постає питання вдосконалення змісту та методики формування технологічної компетентності майбутніх фахівців швейної галузі.

Оскільки однією з необхідних складових для підготовки кваліфікованого робітника швейної галузі є технологічна компетентність, яка передбачає високий рівень відповідних знань, здатність до швидкого вибору і реалізації вигідних способів виконання різних завдань у швейній галузі відповідно до своєї професії; можливість швидко та успішно переходити до іншої діяльності або замінювати вид праці, то відповідно створення ефективної системи розвитку технологій надзвичайно актуальне.

Нами встановлено, що підвищення вимог до рівня підготовки фахівців вимагають створення нових форм подання освітнього матеріалу, методів роботи з новими засобами навчання. Під час нашого дослідження ми вважаємо, що одним із пріоритетних напрямів удосконалення сучасної системи освіти є підготовка у вищому педагогічному навчальному закладі висококваліфікованого фахівця в галузі легкої промисловості.

Результати вивчення моделі професійного стандарту (на прикладі професії «Кравець») за 2016 рік [13] свідчать про її відповідність вимогам ринку праці та професійно-технічній освіті, міжнародним підходом до стандартизації та специфіці професійної діяльності, відповідність визнання професійного стандарту, як документа в області праці, адекватність кваліфікаційних рівнів професії рівням Національної та галузевої рамок кваліфікацій, відповідність змісту модулів компетентності потребам роботодавців, відповідність визначених компетенцій сучасного робітника швейного профілю, придатність професійного стандарту для розроблення державних стандартів професійно-технічної освіти нового покоління та навчальних планів та розробок або інше.

Застосування комплексної системи та методики навчального супроводу, що поєднує багато різних методів і форм навчальної діяльності, забезпечує високу якість викладання та вивчення конкретного предмета на кожному етапі навчання. Методична документація має містити високий науково-методичний рівень, а також відповідність потребам і здібностям здобувача

освіти. Впровадження анкетування у навчальний та виробничий процес підготовки майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі сприяє значному поліпшенню засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу з професійних дисциплін, а також розвитку їхньої самостійності у навчанні.

На основі результатів дослідження можна зробити висновки:

1. Вітчизняна легка промисловість гостро потребує впровадження сучасних методів виготовлення одягу, що дасть змогу підвищити конкурентоспроможність швейних виробів на ринку, як внутрішньому, так і зовнішньому та повністю задовольнити потреби споживачів одягу.

2. У професійній підготовці робітника одне із центральних місць належить технологічним знанням і здібностям. Навчання сучасних методів технології виготовлення одягу сприяє розвитку професійної, а саме технологічної компетентності здобувачів освіти.

3. Наявні в навчальній практиці методики навчання під час використання технологічної спрямованості на однакове оволодіння програмовим матеріалом усіма здобувачами освіти без урахування їхніх індивідуальних можливостей.

4. Низький рівень підготовки здобувача освіти до проектної роботи є відсутність ефективної методики врахування його індивідуальної особливості.

У наступному розділі ми більш детально розглянемо особливості методики формування технологічних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі під час виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту, а саме чоловічої сорочки, на прикладі робочого зошита.

РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ РОБОЧОГО ЗОШИТА

2.1. Розробка робочого зошита до дисципліни «Технологія швейних виробів»

Сьогодні знання, навички та досвід особливо важливі в ситуаціях гострої конкуренції в економічних відносинах і а ринку праці. Спеціаліст ХХІ століття - це людина, яка досконало володіє сучасними інформаційними технологіями і постійно вдосконалює та підвищує свій професійний рівень. Придбання нових знань і навичок, які практично корисні і використовуються у роботі в столітті інформаційного суспільства значно розширює можливості самореалізації і сприяє кар'єрному зростанню. Однак однією з головних перешкод, яка може стати на шляху тих, хто хоче продовжити навчання (враховуючи, що більшість з них вже працює), це нестача часу. У більшості з них не має можливості приходити кожного дня на заняття до навчального закладу. Ще однією важливою перешкодою є відстань. Якщо навчальний заклад знаходиться в іншому місті, то часта участь у заняттях також неможливо, а саме зараз коли в країні оголошений військовий стан. Тому більшість навчальних закладів направлені на дистанційне навчання.

Дистанційне навчання — це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі.

При формуванні знань у здобувачів освіти, необхідно слідувати загальновідомим дидактичним принципам педагогіки: науковості, доступності, систематичні та несуперечливі зв'язки між теорією і практикою, єдність навчання, ясність, міцність освоєння знань, виховання та розвитку, свідомості та діяльності, а також індивідуального підходу.

Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників з високим рівнем технологічної компетентності, здатних до діяльності наповненої інтелектуального і творчого змісту, спрямовує на підвищення їх фахової підготовки.

Технологічні процеси швейного виробництва повинні бути механізованими. Їх ефективність має визначатись використанням спеціальних машин та інструментів. Одним із таких рішень має бути зміна організаційних форм виробництва, повинен підвищуватись рівень автоматизації підприємства, особливо, при розробці нових моделей виготовляємої продукції, підготовці виробництва, розкрої, пошитті та на заключних роботах. Швейне обладнання стрімко розвивається і комп'ютеризується, тому сучасному виробництву потрібні фахівці, що володіють комп'ютерами. Адже перспективи роботи підприємства в майбутньому будуть тісно пов'язані з володінням простору Інтернет. Рішення задач, що стоять перед швейним виробництвом вимагає багатогранних знань від технологів. Без цих знань неможливо впровадити новітні технологічні процеси швейної галузі, вони необхідні для виробництва високоякісного одягу.

При викладанні дисципліни: «Технологія швейних виробів» особливу роль відіграє також поєднання візуальної картинки з розповіддю вчителя . Під час дистанційного, змішаного навчання вчителю важко утримати всю увагу здобувача освіти на собі та на своїй презентації. Так як здобувач освіти не в змозі наочно оцінити швейний виріб (чоловічу сорочку), який пропанує виготовити вчитель . Тому наша задача, побудувати урок таким чином , щоб більш орієнтуватися на самостійне опрацювання матеріалу, але щоб це було зрозуміло, доступно, цікаво. Щоб з нуля по розробленій нами інструкційно-технологічній карті можна пошити виріб (чоловічу сорочку). Наша інструкційно-технологічна карта складається з 8 колонок, 7 з яких загально прийняті, а 8 це наше нововведення. Ми не можемо сказати, що майстри не працювали в цьому напрямку, і це зовсім нова тематика, але в освітньому

процесі це новий напрям створений для покращення візуалізації процесу. Тому, до нашої інструкційно-технологічної карти ми додали додаткову колонку з фотозображенням, щоб здобувач освіти наочно роздивився процес, який повинен виготовити самостійно. Для подальшої розробки робочого зошита з дисципліни «Технологія швейного виробу» перш за все необхідно проаналізувати мету та завдання навчальної дисципліни. Типовий навчальний план професійної підготовки включає напрями загально професійної та професійно-теоретичної підготовки, професійно-практичну підготовку, консультації, проміжний контроль базового блоку та проміжний або вихідний контроль за навчальними модулями. Кваліфікація 4-го розряду: Виготовлення верхніх (чоловічих) сорочок, штанів, жіночого верхнього одягу, виконання ремонту одягу та оновлення швейних виробів.

Кваліфікаційний кравець 4-го розряду повинен знати і вміти: Шити за індивідуальними замовленнями верхні сорочки, а також моделі та зразки, ремонтувати та ушивати жилети на хутряній підкладці, натільну білизну (типу піжам, нічних та нижніх сорочок), постільну білизну (євро комплекти), ковдри, фартухи, рукавички, вироби промислового одягу (у масовому виробництві) білизну та інші вироби з різних матеріалів на машинах вручну, якщо це майстерня то самим виконувати роботу від початку і до кінця або у бригаді де кожен виконує свій процес. Повинен вміти запускати нові моделі у виробництво. Шити на виробництві у бригаді на окремому процесі та просто вміти ремонтувати брюки, напівкомбінезони, верхні сорочки, куртки, жилети чоловічі (крім жилетів на хутряній підкладці), корсетні вироби, бушлати, сорочки-форменки. У разі наявності в складі робіт операцій з: обробки бортів, лацканів, комірів, горловини, пройм, прорізних кишень, обшивних петель, розрізів переду планками, з'єднання коміра з горловиною, зметаних рукавів з проймами, обкидання петель вручну, викроювання та підгонки підкладки з верхом виробу, спрасування вручну пілочок верху для створення форми в області грудей, посадки зметаних рукавів, наметування

підборту, верхнього коміра, остаточної волого-теплової обробки зазначених виробів, окрім брюк. Повинні вміти обробляти деталі верху, низу виробу, наметувати пілочки на бортову прокладку вручну, вистьобувати підкладку з утеплювальною прокладкою, з'єднувати деталі верху, з'єднувати підкладку й утеплювальну прокладку з виробом, виконувати волого-теплову обробку виготовленої бортової прокладки для надання товарного вигляду, дублювати деталі на пресі, виконувати волого-теплову обробку деталей виробу після розпорювання та чищення, ремонтувати шляхом вклеювання, вшивання, пришивання, настрочування вставок, доточок, накладок (наколінники, налокітники) на ділянках верху під час пошиття та ремонту різних виробів, окрім натільної білизни (на прикладі трусів та сорочок), столової та постільної (на прикладі простирадл) білизни, рукавиць. Зашивати дефекти в штучних виробах зі збереженням малюнка тканини, штопати візерунчасті та капронові вироби, трикотажні полотна, справлятися із затяжками[13].

Отже наш робочий зошит складається з обґрунтування вибору моделі, а саме чому ми обрали чоловічу сорочку, з опису зовнішнього вигляду, з тестового завдання, яке визначить рівень підготовки здобувача освіти до опрацювання теми. Також є опис початкової обробки, інструкціо-технологічна карта послідовності виготовлення чоловічої сорочки з доповненням у вигляді фотозображення. Розробили навчальні завдання, а саме контрольну роботу для виявлення готовності здобувачів освіти до технології виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту (чоловічої сорочки).

В подальшому, він навчить здобувачів освіти шити верхні сорочки, а також різні моделі та зразки за індивідуальними замовленнями та на виробництві, коли в кожного з бригади свій процес.

2.2. Методичні рекомендації до використання робочого зошита до спецдисципліни «Технологія швейних виробів» на прикладі (чоловічої сорочки)

Результативність розвитку технологічної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю досягається забезпеченням відповідних педагогічних умов. Під час дистанційного навчання існує недостатня кількість засобів навчання, комунікацій між педагогом та здобувачами освіти, які не сприяють успішному досягненню поставленої мети.

Тому, як зазначалося, у процесі підготовки фахівців, доцільно використовувати робочі зошити як засоби навчання. На основі попередніх дослідженнях, ми поставили собі на меті розробити робочий зошит, який виконує функцію помічника та призначений для підготовки кваліфікованих працівників швейної галузі.

Щоб вирішити такі задачі ми розробили робочий зошит:

- здобувачі освіти ознайомлюються з теоретичними основами фасонів чоловічих сорочок, деталі пошиття, опис зовнішнього вигляду, сучасні інструкційні карти з фотозображенням;
- набувають практичні навички з пошиття та розкрою одягу, дизайнерських навичок та навичками розвиваючих і творчих завдань для виготовлення чоловічих сорочок різного призначення;
- здатністю знати послідовність обробки чоловічих плечових виробів легкого асортименту;
- повинні отримати уміння і навички самостійно опрацьовувати матеріал ;
- розвивати свої думки в напрямку створення чоловічих плечових виробів легкого асортименту з дотриманням всіх вимог, які необхідні для пошиття швейного виробу;

- викладач поступово контролює правильність та вміння здобувача освіти застосовувати практичні та творчі навички виготовлення одягу.

У пропонованому нами зошиті закладено систему орієнтирів для поетапного формування розумових дій стосовно сучасних методів послідовного виготовлення швейних виробів. Реалізація цілісної системи навчання як набору завдань для організації проектної роботи орієнтована на ДСПТО 7435. С. 14.10-2016[13].

Підготовка фахівців швейної галузі передбачає різні рівні кваліфікації, тому зошит буде їм зрозумілий. Матеріали завдання не складні, але потребують поступового виконання. Це дозволяє з кожним виконаним завданням отримувати знання відповідні до потреби кожної частини здобуваної професії.

Метою робочого зошита «Технологія виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту (чоловічої сорочки)» є розвиток в здобувачах освіти технологічних здібностей, творчого мислення, активізація їхньої уяви в аспекті створення чоловічих сорочок різних фасонів .

Завданням цього робочого зошита є надання майбутніми кваліфікованими робітниками швейної галузі знань та професійних навичок технології виготовлення чоловічих сорочок.

Зміст зошита охоплює три розділи, у яких викладено наступні знання: опис зовнішнього вигляду моделі з переліком термінів і понять, первинна обробка, загальна схема збирання виробу, інструкційна карта, все що необхідно для засвоєння матеріалу. Розроблено навчальні завдання. Закладено вивчення технологічної послідовності виготовлення виробу. Подано список використаної літератури .

Витяг з розробленого методичного засобу вміщено в додатку Д.

Також є завдання у вигляді тестування, для самостійної перевірки засвоєних знань, яке показано в додатку Г.

Мета опрацювання робочого зошита до спецдисципліни «Технологія швейних виробів» на прикладі (чоловічої сорочки)» – сформувавши в здобувачах освіти систему знань в обсязі, необхідному для свідомого та глибокого оволодіння професією. Крім того, вивчення цієї теми готує здобувачів освіти до застосування теоретичних знань на практиці, сприяє формуванню необхідних професійних умінь та навичок з виготовлення чоловічої сорочки.

Детально показана схема збирання чоловічої сорочки це обробка спинки, обробка пілочки, збирання спинки і пілочки, обробка коміра і з'єднання його з виробом, обробка рукавів і з'єднання їх з виробом, обробка низу виробу, заключна обробка та ВТО.

Після опрацювання теми є тестове завдання, яке направлене на перевірку закріпленого матеріалу і складається з 14 запитань та 4 варіантів відповідей, один з яких буде вірний. Якщо здобувач освіти сумлінно виконував всі рекомендації то тестові завдання не складні і оцінюються відповідно за національною оцінкою. Якщо відповів на 90-100% то оцінка 5, якщо 74-80 то оцінка 4, якщо 54-74 то оцінка 3, якщо нижче то оцінка 2 і тема не зарахована.

Здобувачі освіти повинен знати як правильно укласти тканину для розкрою, як розкроїти чоловічу сорочку, як обробити дрібні деталі, як зшити деталі крою, як зробити кінцеву обробку виробу і ВТО.

Повинен уміти: виконувати моделі чоловічої сорочки на фігурі людини з урахуванням її фігури. Знімати мірки за силуетними основами лекал, одержаних від моделювальних організацій, обирати фасони виробів. Добирати тканину відповідно до силуету, призначення виробу та фізіологічних особливостей людини.

Здобувач освіти повинен знати: особливості вибору моделі, матеріалів, конструювання, моделювання виробів на замовників різного віку та зовнішності; види силуетів, форми одягу, добір фасону відповідно до

призначення виробу. Всю цю допомогу ми можемо знайти в нашому робочому зошиті. Всі ці знання перевірить контрольна робота, яка розташована в кінці робочого зошита і складається з 3 запитань. А саме дати відповіді на поняття, що таке розкрій, сорочка, технологія, деталь швейного виробу, декатирування, розкладка. Визначити назву поданих малюнків чоловічої сорочки та визначити по графічному зображенню шва його назву. Якщо здобувач освіти не лінувався і опрацював робочий зошит, то контрольну роботу він виконає на 5.

Отже, розроблений нами робочий зошит до спецдисципліни «Технологія швейних виробів» на прикладі (чоловічої сорочки) є вигідним засобом навчання майбутніх фахівців швейної галузі, відповідає вимогам професії кравець. Визначає стратегію щодо методики викладання основних тем і розділів з предмета: «Технологія швейного виробу» з використанням технологічних компетентностей. В подальшому нашому дослідженні, ми не можемо перевірити ефективність робочого зошита наочно, так як в країні військовий стан і ми на дистанційному навчанні.

2.3. Експериментальна перевірка робочого зошита в освітньому процесі

Для підвищення ефективності рівня навчання здобувачів освіти під час виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту (чоловічої сорочки) було застосовано різноплановий зміст навчального матеріалу; процес диференційованого навчання здобувачів освіти технології швейних виробів; уніфіковану структуру відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики кравець за 2016 рік; та використання тестових та контрольних завдань.

Під час військового стану ми не спроможні в повному обсязі здійснити і доказати ефективність свого експерименту, але можемо проаналізувати думки інших науковців, які працювали в цьому напрямку .

Навчальні експерименти дають змогу глибше, ніж інші методи, дослідити ефективність науково обґрунтованих інновацій у сфері освіти та навчання, порівняти важливість різних чинників у структурі наукового процесу та вибрати найкраще поєднання. Визначити відповідні умови для відтворення поставлених навчальних завдань. Експеримент дозволяє виявити повторювані, стійкі і неминучі зв'язки між явищами, тобто вивчати закономірності процесу навчання.

Вітчизняні вчені вважають, що навчальні експерименти мають такі особливості: виходячи з дослідницьких завдань, вони конкретно вносять принципові та важливі зміни в навчальний процес, організовують навчальний процес, простежують зв'язки між явищами, не порушуючи його закономірностей. Провести повний, поглиблений якісний аналіз і точне кількісне вимірювання кожного компонента, введеного в процес навчання, і результатів всього процесу.

Констатувальний буде перший наш етап вивчення, а саме філософської, психолого-педагогічної та методичної літератури з метою виявлення сучасного стану проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців швейної справи, проведення констатувального етапу педагогічного експерименту, збір й аналіз експериментальних даних.

Формувальний буде другий етап нашого вивчення змісту навчальної програми, виявлення складних для засвоєння тем складання програми педагогічного експерименту, удосконалення робочого зошита з предмету «Технологія швейних виробів», покращення методики впровадження технології виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту (чоловічої сорочки) за допомогою робочого зошита, анкетування, яке можна використати під час дистанційного і змішаного навчання.

Експериментальна робота готовності майбутніх фахівців швейної галузі за професією «кралець» до використання робочого зошиту у процесі виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту (чоловічої

сорочки) здійснювалась на підставі перевірки компонентів та їх критеріїв за слідуючими рівнями:

- 1) мотиваційний (ціннісний критерій);
- 2) когнітивний (знаннєвий критерій);
- 3) практичний (діяльнісний);
- 4) результативний (контрольний).

У процесі вивчення мотиваційний компонент включає наявність цілісної світоглядної системи виховання студентів майбутньої професійної діяльності, наявність суспільних установок на професійну діяльність, наявність цілей і потреб у навчальній діяльності. Цей розділ спрямований на формування у здобувачів освіти вищих навчальних закладів позитивного ставлення до навчання, пізнання та майбутньої професійної діяльності, наявності стійкої мотивації у навчанні. Цінним є оціночний критерій сформованості мотиваційних компонентів, тобто ціннісного ставлення до майбутньої професійної діяльності, сформованості навчально-пізнавальної мотивації, прагнення до самостійного отримання професійних знань, уміння організувати власні пізнавальні процеси, уміння визначати стратегію навчальної діяльності та бажання реалізувати свої здібності, можливості та особистісні якості, особливо зараз, в умовах військового стану в країні.

Деякі аспекти когнітивний компонентів передбачають наявність в здобувачах освіти певного рівня теоретичних знань, умінь і навичок застосування професійно важливих елементів навчання для професійної самореалізації.

Критерії, що визначають сформованість когнітивних елементів є , засвоєння та застосування здобувачами освіти стандартної термінології, розуміння сутності та змісту майбутньої професійної діяльності.

Практичний компонент являє собою систему дій для вирішення професійних завдань, які пов'язані з усвідомленням, визначенням та оцінюванням важливості та важливістю майбутньої професійної діяльності.

Для визначення сформованості організаційно-практичного компоненту є діяльнісний критерій, тобто наявність у здобувача освіти інтегрованої комплексності умінь, знань та навичок для ефективної роботи з наданою інформацією від вчителя під час дистанційного навчання з метою використання результатів цієї роботи для вирішення професійних завдань; вміння розуміти та аналізувати отриману інформацію; успішно та плідно працювати з різними інформаційними джерелами.

Результативна складова оцінки розкриває здатність здобувача освіти оцінювати результати своєї професійної діяльності. Еталон, що формує результативну складову, – це еталон контролю, який може обирати форму і метод контролю та оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів освіти, об'єктивно аналізувати та оцінювати ефективність дистанційного та самостійного навчання студентів. Самоаналіз і самооцінка результатів своєї професійної діяльності. В нашій розробці показана контрольна робота саме для дистанційного та самостійного визначення якості опрацьованого матеріалу. Вона складається з трьох різнопланових завдань, які зростають за складністю. Якщо здобувач освіти відповідає на всі три завдання правильно, то він отримує найвищий бал і треба вважати, що робочий зошит до спецдисципліни «Технологія швейних виробів» опрацьований дуже плідно. Отже, здобувач освіти готовий до самостійного виготовлення класичної чоловічої сорочки, і йому стане в пригоді інструкційно-технологічна карта з фотозображенням. Фотозображення покаже наочність процесу виготовлення чоловічої сорочки і полегшить опрацювання матеріалу.

Робочий зошит також повинен бути в електронному варіанті, бо зараз військовий стан і не завжди друкований варіант вигідний, а саме для дистанційного навчання.

Нажаль, повністю перевірити ефективність представлених у роботі компонентів та рівнів готовності майбутніх фахівців швейної галузі за професією «крavecь» використовувати робочий зошит до спецдисципліни «Технологія швейних виробів» (на прикладі чоловічої сорочки) ми не можемо, так як більшість закладів закриті або працюють дистанційно.

Висновки до другого розділу

Метою експериментального дослідження було продемонструвати ефективності розробленого робочого зошита з використанням у процесі методики формування технологічних можливостей майбутніх фахівців швейної галузі під час виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту.

Ми зробили висновок, що:

1. При виборі способу навчання здобувачів освіти під час виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту, необхідно враховувати їхню індивідуальність та навчально-пізнавальні можливості.

2. Ефективним засобом навчання здобувачів освіти основ технології швейних виробів є унікальність навчального матеріалу.

3. При організації педагогічного навчання основний зміст навчального процесу необхідно проводити поступово та редагувати відповідно до складності навчального процесу.

4. Робочий зошит розширюються можливості для теоретичного та практичного розвитку навичок в здобувачах освіти з технології виготовлення швейних виробів легкого асортименту, а саме чоловічої сорочки .

Таким чином, наш робочий зошит до спецдисципліни «технологія швейних виробів» на прикладі (чоловічої сорочки)» може бути впроваджений у навчальний процес професійно-технічних начальних закладах швейного профілю для якісної та ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі.

3. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ В ШВЕЙНІЙ ГАЛУЗІ

3.1 Техніка безпеки під час підготовки фахівців швейної галузі у навчальній майстерні

Тільки після проходження здобувачами освіти фізичного огляду та попереднього інструктажу з охорони праці вони можуть приступати до самостійної виробничої роботи. Відтепер кожні півроку вони отримуватимуть повторний інструктаж з охорони праці на виробництві. Здобувачі освіти можуть приступати до роботи лише після отримання в майстерні інструктажу з безпеки життєдіяльності та рекомендації викладачів.

Під час роботи у навчальній майстерні на кожному уроці необхідно звертати увагу на дотримання здобувачами освіти правил безпечної праці, виробничої гігієни та особистої гігієни, навчати здобувачів освіти безпечній праці, ознайомлювати із заходами запобігання травматизму.

Основні завдання техніки безпеки:

- вивчення умов, що безпосередньо впливають на виникнення травми;
- розробка організаційно-технічних заходів для запобігання нещасних випадків;
- реалізувати розроблені заходи.

Під час роботи у швейній майстерні майстри повинні ознайомити здобувачів освіти з правилами підготовки до роботи на швейних машинах та організацією робочого місця; формувати навички роботи на швейних машинах; розвивати уважність; виховувати свідоме виконання правил безпечної праці та вимог гігієни.

Перед початком роботи майстер проводить інструктаж, нагадує здобувачам освіти правила безпечної праці, повідомляє послідовність виконання робіт, демонструє техніку роботи на швейній машині. Майстер

повинен провести практичну роботу з виконання вправ на швейній машині без ниток перед тим, як виконувати різні види машинних швів на тканині[30].

Здобувачі освіти, які користуються швейними машинами, повинні пройти навчання та інструктаж. Також повинні володіти необхідними знаннями про заправку ниток, чищення та обслуговування швейних машин та електрообладнання, що працюють на швейних машинах, повинні бути навчені і інструктовані.

Під час навчання у швейній майстерні викладач здійснює контроль за дотриманням правил безпечної праці та санітарно-гігієнічних вимог з охорони праці. Як ми бачимо велика відповідальність за життя і здоров'я здобувачів освіти покладена на майстра виробничого навчання.

Тому здобувач освіти повинен приходити на заняття своєчасно, мати спецодяг, щоб в нього переодягтись, потім після дзвінка зайняти своє робоче місце. Без дозволу майстра забороняється переходити на інше робоче місце.

Майстру треба прививати здобувачу освіти ввічливість, тому коли вчитель заходить до майстерні необхідно встати і привітатися з ним. Після цього з дозволу вчителя вже можна сідати на своє робоче місце. А також повинен дотримуватися дисципліни та виконувати всі вказівки і завдання майстра.

Так як майстер буде викладати тему уроку, кожен здобувач освіти повинен мати робочий зошит і записувати в нього те, що він розповідає. Здобувач освіти повинен використовувати весь навчальний час для виконання завдань. Він не повинен брати участь в несуттєвих справах та розмовах, також не повинен заважати іншим працювати, і без необхідності не ходити по майстерні.

Якщо здобувач освіти хоче досягти результату і засвоїти тему, то він повинен уважно слухати вказівки вчителя і після одержання завдання на урок перевірити справність інструментів особистого користування.

Щоб не було не порозумінь, треба використовувати під час роботи тільки загальноприйнятий інструмент і після користування одразу ж його повертати. Також необхідно заощадливо відноситись до інструментів, матеріалів, економно використовуйте електроенергію. Якщо здобувач освіти хоче отримувати гарні результати, він повинен сумлінно працювати, своєчасно і якісно виконувати доручену роботу, працювати лише добре відрегульованим, правильно заточеним та справним інструментом.

Так як здобувач освіти пройшов інструктаж, то йому відомо, що на робочому місці інструменти і матеріали мають бути розміщені згідно з вимогами і він не повинен використовувати свій інструмент не за призначенням. В тому разі якщо йому необхідно звернутися до викладача, то він повинен підняти руку. Якщо майстер звертається до здобувача освіти, то всі інші повинні припинити роботу і уважно слухати його.

Здобувачу освіти забороняється виносити з майстерні інструменти, матеріали, наочні посібники без дозволу майстра, так як майстер є матеріально відповідальний. Також не повинен самостійно вмикати обладнання, запускати машини і використовувати його без дозволу майстра.

В обов'язки здобувача освіти також входить тримати своє робоче місце в чистоті і порядку, прибирати промислові відходи, працювати спокійно, суворо дотримуватися правил техніки безпеки, протипожежної безпеки, виробничої гігієни. Під час перерв залишати майстерню, щоб провітрити її.

Якщо здобувач освіти одержав травму або виявив збій у роботі механізмів негайно повинен повідомити про це майстра. Після виконання роботи і перевірки її на точність, здобувач освіти повинен прибрати своє робоче місце і здати виріб та інструменти черговим по майстерні. Якщо майстер дозволив, то можна виходити з майстерні. Так як зараз в країні військовий стан і лунають повітряні тривоги, необхідно вимкнути

обладнання на якому працював здобувач освіти, та на чолі з майстром просуватися до укриття.

Також головним обов'язком майстра є інструктувати здобувача освіти про техніку безпеки під час роботи з електричною праскою.

До роботи з електричною праскою допускаються здобувачі освіти, які пройшли медичний огляд, відповідне навчання, отримали інструктаж на робочому місці, оволоділи безпечними прийомами і навичками праці. Здобувач освіти повинен одягти спецодяг (халат чи фартух, зав'язати волосся, одягти косинку). Повинен не забути підготувати своє робоче місце, видалити всі сторонні предмети, які можуть заважати робочому процесу. А також перевірити справність електропраски – якщо він виявив несправність повідомити про це майстра. Працювати несправною електропраскою забороняється.

При роботі з паровою праскою, повинні бути уважними і слідкувати, щоб штепсельна вилка щільно входила в гніздо розетки. Необхідно перевіряти положення терморегулятора, встановлювати його в режим, що відповідає видам тканини, що обробляється.

Не забувайте, що у приміщенні з бетонною підлогою під ногами обов'язково повинен бути гумовий килимок. Користуючись електричною праскою обов'язково стояти на діелектричному килимку.

Для зручності встановіть прасувальний стіл чи дошку на визначеній висоті. Здобувач освіти повинен вмикати і вимикати електропраску тільки сухими руками тримаючи за корпус вилки. Також необхідно стежити за тим, щоб подошва електропраски не доторкалась до шнура. Якщо здобувач освіти не хоче отримати опік, то не треба перевіряти рукою ступінь нагріву праски. Будьте уважні та не залишайте електропраску ввімкнутою в електромережу без нагляду і не займайтеся сторонніми справами.

Стежте за нормальною роботою електропраски, про всі несправності повідомляйте майстра. Здобувачам освіти забороняється самим ремонтувати електропраску.

Не забувайте під час роботи ставити електропраску на мармурову, керамічну або металеву підставку. А також шнур живлення електропраски повинен закріплюватись на підставці, яка розміщена на середині прасувального стола чи дошки і бути захищеним від механічних пошкоджень. Зауважте, що дріт живлення електропраски не можна скручувати у петлю і намотувати на електропраску. Працювати електропраскою, у якої дріт скручений у петлю суворо забороняється.

Коли, здобувач освіти закінчив волого-теплову обробку тканини, електропраску необхідно вимкнути з електромережі за корпус вилки. Будьте уважні коли ставляєте електропраску на підставку, переконайтесь, щоб поблизу не було легкозаймистих матеріалів. Необхідно дати електропрасці повністю охолонути. Не можна охолоджувати електропраску водою, тому що в результаті таких дій можна отримати опіки від утворення пари.

Якщо ви відчули, що вас пробиває електричним струмом, необхідно негайно вимкнути електропраску з електромережі, припинити роботу і повідомити про це викладача. Якщо все ж таки ви одержали травму необхідно звернутись до майстра. Він повинен надати необхідну першу медичну допомогу, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу[30].

Майстер також повинен провести техніку безпеки під час роботи на швейній машинці з електроприводом. Чим вона цікава.

До роботи на швейній машинці з електроприводом дозволяється здобувачам освіти, які пройшли медичний огляд, потрібне навчання, отримали інструктаж на робочому місці, оволоділи технікою безпеки і навичками роботи. Не забувайте, що ваше робоче місце повинно бути

організоване згідно з вимогами, щоб виключити можливість заподіяння шкоди здобувачам освіти.

За правило повинен бути спецодяг (халат чи фартух, зав'яжіть волосся, надягніть косинку). Первинна підготовка робочого місця та прибирання усіх сторонніх предмети, які можуть заважати в процесі праці, це є запорука успішної роботи і запобігання травм.

Не забудьте перевірити справність швейної машинки електропривода (справність вилки, з'єднувальних шнурів, ножної педалі, електричного приводу швейної машинки); при виявленні несправностей повідомити про це майстра. Забороняється працювати на несправній швейній машинці з електроприводом. Необхідно перевірити наявність і придатність захисного заземлення у швейній машинці з електроприводом, захисного корпусу електродвигуна, кнопкового стартера, наявність лапки з запобіжниками, які захищають пальці від колотих ран[30].

Будьте уважні і не допускайте пошкодження струмопровідних частин електроприводу, вони мають бути ізольованими, без ушкодження ізоляції дротів. Штепсельна вилка повинна щільно входити в гніздо розетки. Перевірте чи є в наявності гумові накладки на металевій педалі промислової машини, а також правильність заправки шпулькового ковпачка. Перед вмиканням швейної машини необхідно перевірити її роботу вручну. Електричну швейну машину в електромережу ви повинні вмикати і вимикати сухими руками через вилку, а не через шнур живлення. Педаль або кнопка, яка запускає реостат повинна вмикати або вимикати електродвигун плавно без заїдання і повторного вмикання.

Під час роботи необхідно стежити за працею електродвигуна, при найменшій несправності припиніть роботу, вимкніть машинку з електромережі і повідомити про це майстра.

Ваша безпека полягає в уважності, тому не зберігайте на платформі швейної машинки сторонніх предметів, особливо ножиці.

Щоб не напружувати спину, під час роботи сидіть за швейною машинкою рівно, з невеликим нахилом, не сутулячись. Не тримайте пальці рук біля лапки, щоб не проколоти їх голкою. Обережно заправляйте нитки, не можна ставити котушки з поламаними краями. Завжди перед шиттям опускайте лапку. Перед шиттям переконайтеся, що не маєте шпильок чи голок на лінії шва виробу. Не запускайте швейну машину без тканини під лапкою, та не забувайте опускати лапку. Під час шиття не тягніть тканину та не просувайте її під лапкою.

Якщо необхідно провести чищення і змащення швейної машинки з електроприводом, то її необхідно вимкнути з електромережі. Проводити регулювання строчки, чищення і змащення машинки, встановлювати голку, заправляти нитки, надягати пас на шків машинки можна лише після того, як вимкнули машинку з електромережі.

Коли здобувач освіти закінчить роботу на швейній машинці з електричним приводом, він повинен провести наступні дії:

- беручи рукою за пластмасовий корпус вилки, а не за провід, вимкніть машинку з електромережі ;
- підніміть голку і притисну лапку у верхнє положення, підкладіть клапоть тканини і опустіть голку й лапку у нижнє положення, щоб уникнути пошкодження лапки;
- при необхідності почистіть і змастіть швейну машину.

Якщо ви відчували, що вас пробиває електричним струмом на корпусі швейної машинки, необхідно негайно вимкнути машинку з електроживлення, припинити роботу і повідомити про це майстра. Здобувачі освіти при пораненні рук чи інших частин тіла, забор'язані припинити працю і повідомити про це майстра. Він надасть необхідну першу медичну допомогу, а в разі необхідності викличе швидку медичну допомогу.

Якщо трапилося таке, що загорівся електропровід необхідно вимкнути рубильник, здобувачів освіти вивести з приміщення у безпечне

місце і приступити до ліквідації осередку вогню. В разі необхідності викликати пожежну службу[30].

Також є техніка безпеки, якої дотримуються коли працюють з тканиною. Зверніть увагу, що до праці з тканиною допускаються здобувачі освіти, які отримали інструктаж на робочому місці, оволоділи безпечними прийомами роботи. Здобувачі освіти повинні організувати робоче місце так, щоб виключити будь-яку можливість одержати травму. Як завжди праця несправними інструментами забороняється, усе обладнання в майстерні повинно бути справним і надійно закріпленим, не забувайте про це.

Правило перше це спецодяг (халат чи фартух, зав'яжіть волосся, одягніть хустку). В залежності від виду робіт (розкрій, ручна обробка, машинні та прасувальні роботи) необхідно підготувати робоче місце. Перевіряйте справність та наточеність ножиць. Під час роботи грудна клітина не повинна доторкатися до краю столу. Для вашого здоров'я не слід сильно нахилитись над столом; сидіти необхідно прямо. Тримайте лікті на відстані 10 см від столу, це правило загального вжитку. Ноги повинні спиратися на перекладину, підставку, так працювати зручніше.[30].

Під час роботи з голками й шпильками здобувачі освіти повинні вміти виконувати роботу по шиттю з наперстком. Вушко голки повинно впритись у наперсток, а гострий кінець виступати з пальців приблизно на чверть довжини голки.

Будьте уважні не залишайте голку без нагляду. Не встромляйте її в тканину чи свій одяг. Зберігайте голки і шпильки в призначеному місці (спеціальній коробочці, подушечці тощо), не залишайте їх на робочому місці (столі), ні в якому разі не беріть голки і шпильки до рота. Не використовуйте голку замість шпильки. Також не можна використовувати для шиття зламані голки.

Коли починаєте працювати то викрійку і тканину прикріплюйте гострими кінцями шпильку напрямку від себе. При ручному шитті не працюйте з ниткою довше, ніж 80-90 см.

Не забувайте, що є техніка безпеки при роботі з ножицями, яку слід дотримуватися, а саме тримайте ножиці у визначеному місці, під час праці уважно слідкуйте за напрямом леза ножиці, не тримайте ножиці лезом вгору, тупими ножицями робити забороняється, з ножицями на ходу робити не можна, а також передавайте закриті ножиці кільцями вгору (вперед).

Після закінчення роботи ножиці скласти у спеціально відведене місце, голки здати для зберігання майстру, навести лад на своєму робочому місці.

При пораненні рук чи інших частин тіла негайно припиніть роботу і повідомте майстра. Він надасть необхідну першу до медичну допомогу, а якщо це необхідно, викличе швидку медичну допомогу[30].

Тільки освічені, грамотні люди які знають виробництво, можуть налагодити швейну промисловість в нашій країні. Тоді одяг українського виробництва буде якісний і доступний за ціною для більшості населення, та зможе конкурувати з міжнародними виробниками. А для цього необхідно розвивати технологічні навички молодих фахівців, адже за ними майбутнє

3.2. Охорона праці на швейному підприємстві

Згідно з Законом "Про охорону праці" роботодавець зобов'язаний створювати в кожній структурі та на робочому місці умови праці відповідно до вимог нормативних актів, а також забезпечувати дотримання прав працівників, гарантованих законодавством про охорону праці.

Охорона праці — це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці. В поняття охорони праці входять і всі ті заходи, що спеціально

призначені для створення особливих полегшених умов праці для жінок і неповнолітніх, а також працівників зі зниженою працездатністю.

Охорону праці і здоров'я громадян віднесено до пріоритетних напрямків соціальної політики України. Тому, Конституція України одним з основних соціальних прав громадян визначає право кожного на належні, безпечні й здорові умови праці, та забороняє використовувати працю жінок і неповнолітніх на небезпечних для їхнього здоров'я роботах.

Перш за все, слід розуміти, що служба охорони праці на підприємстві повинна забезпечити виконання вимог чинного законодавства України з питань охорони праці, та надавати посібники, навчальні матеріали з цих питань, дотримуватися нормативно-правових актів з охорони праці, що діють у межах підприємства; організовувати роботу кабінету з охорони праці, наради, семінари та інші заходи з даної теми.

Однією з найважливіших функцій, які покладені на службу охорони праці, є участь у розслідуванні нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Крім того, фахівці з охорони праці беруть участь у розробці гігієно-санітарних особливостей робочого місця для працівників, які підлягають огляду на профзахворювання, у проведенні внутрішніх перевірок охорони праці та атестації відповідності робочих місць вимогам законодавства про охорону праці; нормативних актів і законів про охорону праці; при складанні списків професій і посад, згідно з цим переліком працівники повинні проходити обов'язкові попередні та періодичні медичні огляди; організовувати навчання з питань охорони праці та перевірку роботи комісій на знання цих питань. На службу охорони праці підприємства також покладається контроль за дотриманням роботодавцем вимог законодавства про охорону праці, тому він має право видавати керівникам різних структурних підрозділів підприємства обов'язкові для виконання приписи про усунення виявлених недоліків і приймати нагляд від

служби підприємства. Надавати їм необхідну інформацію, документи та роз'яснення з питань охорони праці.

Створення служби охорони праці на підприємствах будь-якої форми власності передбачено ст. 15 Закону України «Про охорону праці» і є обов'язком роботодавця, якщо кількість найманих працівників складає 50 і більше осіб. На підприємствах виробничої сфери при кількості працюючих до 50 осіб (невиробничої сфери — до 100 чоловік) функції служби охорони праці можуть виконувати особи з відповідною професійною підготовкою за сумісництвом[11].

На підприємстві з кількістю працівників менше 50 осіб, створення цілої служби не є обов'язковим і доречним. Його функції можуть виконувати за сумісництвом особи, які мають відповідну підготовку та освіту: спеціалісти або інженери з охорони праці

Підрозділи з кількістю працівників менше 20 осіб можуть залучати фахівців для виконання функцій служби охорони праці на договірній основі. При цьому вони повинні мати стаж роботи не менше 3 років та пройти інструктаж з охорони праці.

Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо керівникові підприємства. За своїм посадовим положенням та умовами оплати праці керівник та спеціалісти служби прирівнюються до керівників і спеціалістів основних виробничо-технічних служб підприємства. Діє така служба на підставі Типового положення, затвердженого наказом Держнаглядпраці. На основі Типового положення з урахуванням специфіки виробництва, видів діяльності, кількості працівників, умов праці та інших факторів, роботодавець розробляє Положення про службу охорони праці відповідного підприємства, яке затверджується наказом по підприємству [11]. Цей документ визначає структуру служби охорони праці, чисельність, завдання, функції та права відповідно до чинного нормативно-правового законодавства.

Згідно із Законом України «Про охорону праці» служба охорони праці створюється роботодавцем для організації виконання правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних і лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням і аваріям у процесі праці[11].

В нашому випадку відповідно до Закону України "Про охорону праці", на швейному підприємстві діють такі загальні положення з охорони праці:

1. Кожне підприємство повинно розробити інструкції з охорони праці відповідно до Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнагляд охорони праці України від 29.01.98, зареєстрованого Мін'юстом України 07.04.98, що діють на підприємстві, а також інструкції про заходи пожежної безпеки затверджених наказом МНС України від 19.10.2004, зареєстрованих Мін'юстом України 04.11.2004[11].

2. Кожне підприємство повинно затвердити керівником підприємства перелік робіт з підвищеною небезпекою відповідно до переліку робіт з підвищеною небезпекою, затвердженого наказом Держнагляд охорони праці України від 26.01.2005, зареєстрованого Мін'юстом України 15.02.2005[11].

3. З метою запобігання виробничого травматизму, професійним захворюванням і нещасним випадкам на виробництві роботодавець зобов'язаний створити на кожному робочому місці, в кожному структурному підрозділі такі умови праці, які відповідають вимогам нормативно-правових актів з охорони праці. Для цього він повинен забезпечити функціонування системи управління охороною праці, а працівник зобов'язаний дотримуватися вимогам нормативно-правових актів згідно з Законом України "Про охорону праці"[11].

4. Первинний (під час прийняття на роботу) і періодичний (протягом трудової діяльності) медичні огляди працівників проводяться у встановлені терміни відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.05.2001 "Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій,

працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок[11].

Відповідно до Закону України "Про охорону праці" роботодавець організовує роботу з охорони праці та зобов'язаний створити в на кожному робочому місці відповідні умови праці, які доцільні до вимог нормативних актів, а також забезпечити дотримання обіцяних законодавством прав працівників про охорону праці. Також на підприємстві діють нормативні документи з охорони праці, що мають бути розроблені та затверджені відповідно до положень нормативно-правових актів з охорони праці.

Можимо зазначити, що вимоги до забезпечення працівників спеціальним взуттям, спеціальним одягом та іншими засобами індивідуального захисту, ніхто не відміняв і покладені на підприємство. Якщо підприємство дбає про своїх робітників, то для захисту органів слуху за рівнім шуму 70 децибел і вище, працівникам надають протишумові навушники згідно з ДСТУ "Засоби індивідуального захисту органів слуху[11]. Та дивитися, якщо шкіра рук почервоніла або з'явився висип, повинні видаватись захисні креми, мазі, щоб захистити шкіру рук працівників згідно з вимогами [11].

Роботодавець повинен створити умови, щоб робочий одяг зберігався окремо від повсякденного одягу працівників в індивідуальних шафах або у спеціально виділеному приміщенні, яке повинно провітрюватися. Підприємець зобов'язується не забувати про охорону праці і тому працівники, які допущені до виконання робіт у виробничих процесах швейного виробництва, повинні отримати відповідну професійну допомогу та відповідати фізіологічним і психофізіологічним особливостям робіт, які ними виконуються. Якщо працівники, зайняті на роботах із важкими, шкідливими та небезпечними умовами праці, вони повинні проходити

первинний (під час прийняття на роботу) і періодичний (протягом трудової діяльності) медичні огляди, за рахунок роботодавця.

Підприємець відповідає також і за вимоги безпеки до технологічного обладнання і слідкує за організацією робочого місця на швейному виробництві. Він повинен слідкувати за обладнанням, що використовується, модернізувати та встановлювати його у виробництві, воно повинно відповідати вимогам ГОСТ. Усе обладнання має бути з інструкціями з їх експлуатації, обслуговування і ремонту. Також не забувати про організацію робочого місця, забезпечувати його інструментами та допоміжними пристроями, здійснювати це згідно з вимогами типових проектів організації робочого місця відповідної професії та ГОСТ. Також в усіх технологічних процесах передбачать захист працівників від можливої дії небезпечних та шкідливих виробничих факторів, зазначених у ГОСТі[11].

Щоб запобігти травмам, аварійні перемикачі та кнопки для обладнання дистанційного керування та інших пристроїв мають бути розроблені та розміщені таким чином, щоб вони могли використовуватися в будь-якому робочому положенні. Відповідальність покладена і за ріжучі інструменти, які повинні мати огороження, що запобігає пораненню рук робітників. Усі швейні машини повинні бути обладнані запобіжниками від проколу пальців голкою. Їх робочі столи повинні мати рівну, гладку поверхню.

Також, щоб зменшити вібрації, відповідно до вимог ДСН, голки швейних машин необхідно встановлювати на еластичних прокладках, прикріплених до промислового стола, на педалях повинні бути прикріплені гумові килимки[11].

Підприємець турбується і про захист працюючих від впливу електромагнітних полів від електродвигуна на швейному виробництві, на столи через гумові шайби-вставки повинні бути встановлені спеціальні екрани. Не забуваємо і про електропраску, яка повинна мати автоматичний

терморегулятор. Прасувальний стіл повинен мати пристрої для відпарювання або зволоження матеріалу[11].

Відповідно до Закону України —Про пожежну безпеку», обов'язки з пожежної безпеки підприємств, установ, організацій (далі - підприємств) покладається на їх керівників та уповноважених ними осіб, якщо інше не передбачено відповідним договором.

Враховуючи, що однією з найважливіших складових загальної безпеки будь-якого сучасного об'єкта є його надійний захист від пожеж, то і система управління пожежною безпекою має посісти відповідне місце у сфері загального управління.

На жаль, у чинних нормативних актах з питань пожежної безпеки майже відсутні конкретні вимоги і практичні пропозиції щодо створення, впровадження та забезпечення функціонування систем управління пожежною безпекою для окремих галузей та різного типу об'єктів.

Забезпечення пожежної безпеки на підприємствах здійснюється наступними основними структурами виробництва:

- технічна система, що визначає надійність обладнання, використання технології безпеки, визначає обсяг легкозаймистих небезпечних речовин, проектні рішення, впровадження систем виявлення та гасіння пожеж тощо;

- персоналом, його навчання, забезпеченням підготовки і правилами роботи;

- системою керування.

Передбачається, що результатом впровадження системи управління промислової безпеки (далі СУПБ) буде поліпшення стану пожежної безпеки. Рівень деталізації та складності СУПБ, обсяг необхідної документації та ресурсів визначаються в залежності від рівня пожежної небезпеки, масштабу та характеру діяльності підприємства.

Державне управління системою пожежної безпеки здійснюється Державною пожежною охороною та іншими органами державної виконавчої влади[11].

Підприємство повинно гарантувати забезпечення функціонування СУПБ і надати людські, матеріальні та фінансові ресурси, необхідні для реалізації завдань щодо забезпечення пожежної безпеки.

Будинки, приміщення, споруди, майданчики повинні бути обладнані первинними засобами пожежогасіння: вогнегасниками, ящиками з піском, покривалами з негорючого теплоізоляційного полотна, грубововняної тканини чи повсті, іншим пожежним інструментом, які використовуються для гасіння пожежі у початковій стадії їхнього розвитку[38].

У залежності від акумуляторної вогнегасної речовини вогнегасники поділяються на п'ять видів: вуглекислотні, повітряно-пінні, порошкові, водні, аерозольні.

Нажаль в країні військовий стан , і ми всі в зоні ризику, тому ми повинні дотримуватися всіх нормативних актів, які пропонує виробництво, від цього залежить наше життя і подальше здорове. комфортне існування.

Висновки до третього розділу

Охорона праці - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці. Головний об'єкт охорони праці - це людина в процесі праці, виробниче середовище, організація праці на виробництві. Основна мета охорони праці - це створення здорових і безпечних умов праці.

Законодавство про охорону праці складається з Кодексу законів про працю України: закону України „Про охорону праці» та інших нормативних актів. Закон України „Про охорону праці» був прийнятий Верховною Радою

України 14 жовтня 1992 року і введений в дію з 24 жовтня 1992 року. Він визначає основні положення щодо реалізації конституційного права громадян на охорону, їх життя і здоров'я в процесі трудової діяльності, регулює за участю відповідних державних органів відносини між власником підприємства, установи і організації або уповноваженим їм органом і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і установлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

За результатами дослідження охорони праці на підприємстві можна зробити наступний висновок. Основними причинами травматизму є: недотримання працівниками інструкцій та правил техніки безпеки, невикористання засобів захисту, несправність обладнання, інструменту, технічних засобів, недостатня механізація процесу виробництва тощо.

Дослідження проведені на підприємстві дозволили виявити, що більшість випадків травматизму трапляється з працівниками, які працюють на підприємстві менше 5 років, багаточасову денну зміну, в другій половині дня, коли настає втомленість робітників. Всі ці причини травматизму вимагають від керівництва підприємства проводити виховну роботу з порушниками інструкцій та правил техніки безпеки для полегшення праці робітників.

Під час роботи у навчальній майстерні на кожному занятті треба звертати увагу на дотримання здобувачами освіти правил безпечної роботи, виробничої гігієни та особистої гігієни, навчати їх тільки безпечних прийомів роботи, ознайомлювати із заходами запобігання травматизму.

Основні завдання техніки безпеки:

- вивчення умов і причин, що прямо чи опосередковано впливають на виникнення травматизму;
- розробка організаційних і технічних заходів для запобігання нещасних випадків; - впровадження в життя розроблених заходів.

Під час роботи у швейній майстерні майстру слід ознайомити здобувачів освіти із правилами підготовки швейної машини до роботи та організацією робочого місця; формувати навички керування швейною машиною; розвивати уважність; виховувати свідоме виконання правил безпечної праці і санітарно-гігієнічних вимог.

Перед початком роботи майстер виробничого навчання проводить інструктаж, нагадуючи правила безпечної праці, повідомляє порядок роботи, демонструє прийоми роботи на швейній машині. Викладачу слід провести практичну роботу з виконання вправ роботи на швейній машині без ниток, а вже потім виконати різні види машинних швів на клаптиках тканини.

Здобувачі освіти, що працюють на швейних машинах, повинні бути навчені і інструктовані. Повинні мати необхідні знання про заправку ниток, чищення, догляд за швейними машинами і електрообладнанням. Також, майстер виробничого навчання повинен навчити здобувачів освіти правилам поведіння при повітряній тривозі.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У магістерській роботі проведено теоретичний аналіз методики розробки формування технологічної компетентності під час виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту. Проаналізовано сучасний ринок попиту та пропозиції на асортимент чоловічих плечових виробів легкого асортименту. Досліджено особливості розроблення методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в П(ПТ) і ФП швейної галузі. Для здобувачів освіти розроблений робочий зошит до спецдисципліни «Технологія швейних виробів» на прикладі чоловічої сорочки легкого асортименту.

Підсумовуючі наші висновки на підставі проведеного нашого дослідження дає наступне:

1. Аналіз сучасного стану досліджуваних питань у педагогічній теорії і практиці виявив низку протиріч, які негативно позначаються на якості формування технологічної компетентності фахівців швейного профілю. Зокрема проблема полягає у невідповідності між зростаючими вимогами виробництва до професійності фахівців швейного профілю, між новизною технологій і низьким рівнем їхнього впровадження в освітній процес.

2. Проаналізувавши ситуацію, яка виникає під час підготовки майбутніх кваліфікованих працівників швейного профілю на ринку праці, ми з'ясували, що необхідно звернути увагу на підготовку кадрів, які будуть технологічно-мобільними, конкурентоспроможними. З результатів початкових етапів дослідження встановлено, що вітчизняна легка промисловість гостро потребує впровадження сучасних технологій, що дають змогу підвищити конкурентоспроможність швейних виробів на ринку, як внутрішньому так і зовнішньому, та повністю задовольнити потреби споживачів одягу.

3. Вивчаючи зміст державного стандарту професії кравець, сучасний ринок попиту та навчально-методичну базу професійно-технічних закладів з підготовки кваліфікованих працівників швейного профілю створили методичку формування технологічної компетентності здобувачами освіти під час виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту.

4. Військовий стан в країні не дозволив нам експериментально перевірити нашу розробку в закладах П(ПТ) і ФП , а саме робочий зошит з теми «Технологія виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту (чоловічої сорочки)» як допоміжного засобу навчання учнів. Навіть в нашому місті, на тлі війни було зачинено Конотопське професійно-технічне училище, де навчали кравців 4 розряду .

5. Проведений аналіз організації з техніки безпеки під час навчання проектування і виконання технологічних операцій з виготовлення одягу в освітньому закладі та охорона праці на швейному виробництві. Здобувачі освіти П(ПТ) і ФП як майбутні фахівці швейної галузі повинні бути ознайомленими з загальновиробничими вимогами з техніки безпеки. Майстри виробничого навчання повинні навчити здобувачів освіти правильного і безпечного поводження з обладнанням, яке є у виробничих майстернях. А також, навчити правильному поводженню під час повітряної тривоги.

Таким чином, завдання магістерської роботи виконані нами в повному обсязі, мета яку ми поставили була досягнута.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І.Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці: Х. К.: Либідь, 2006. 44с.
2. Бех І.Д, Педагогіка і психологія : вісник АПН України . 2009. №2. 27с.
3. Бухлова Н.В., Мазуренко Л.М. Вивчення ефективності діяльності педагога-вихователя. Х.:Вид. група «Основа»,2006. 85с
4. Бухлова Н.В., Мазуренко Л.М. Діагностика у виховному процесі . Х.:Вид. група «Основа»,2006. 160 с.
5. Василів В. І. Переструктурування навчального матеріалу в дидактичних засобах. Науково-методичне забезпечення діяльності сучасної професійної школи. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Львів: Ч. 2. К., 1994. 57с.
6. Волкова Н. П. Педагогіка : посібник [для студ. вищ. навч. закл.] : Вид. «Академія», 2001. 576 с.
7. Вдовиченко Р. П. Між професійною підготовкою та компетентністю. Управління освітою (Шкільний світ). 2003. № 15-16. 2с.
8. Головінов В. П. Методика підготовки кваліфікованих робітників складних професій з використанням комп'ютерних тренажерів-імітаторів верстатів з ЧПУ (на прикладі підготовки налагоджувальників та операторів верстатів з ЧПУ .Науково-методичне забезпечення діяльності сучасної професійної школи. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Львів: Ч. 2. К., 2004. 106с.
9. Горбатюк Р. М. Формування професіоналізму в майбутніх фахівців швейної галузі. Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук.праць Криворізького держ. пед. ун-ту; за ред. проф. В. К. Буряка. Кривий Ріг : КДПУ, 2008. Вип. 21. 83с.
10. Гуревич Р. С. Теорія і практика навчання в професійно технічних закладах : монографія. Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. 410 с.

11. Джигирей В.С., Апостолук А.В. Безпека праці: ергономічні та естетичні основи: Навчальний посібник Київ, 2006. 215 с.
12. Дубасенюк О.А. Модернізація освіти України у контексті євроінтеграційних процесів: історико-педагогічний аспект : монографія за заг. ред. Н.Г. Сидорчук. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2008. 300с.
13. Державний стандарт професійно-технічної освіти, 2016р.
14. Жабенко О.В. Професійний розвиток науково-педагогічних працівників університетів України: особливості організації оцінювання. *Молодий вчений*. 2019. № 8 (72). 224с.
15. Жук Ю. О. Оцінювання рівня сформованості предметних компетентностей учнів основної школи методом семантичного диференціала в процесі навчання фізики. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова (пед. науки) 2008р. 120с.
16. Зязюн І. А. Філософські засади освіти : освітні і виховні парадигми, освітні технології, діалектика педагогічної дії. Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти : монографія. Київ, 2003. 11с.
17. Закон України від 19.06.2022 р. № 2312-IX –Про внесення змін до Закону України –Про професійну (професійно-технічну) освіту¹¹ щодо окремих аспектів підготовки кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану та відновлення економіки . (дата звернення 26.11.2023)
18. Короткова Л.І. Проблеми змісту професійно-технічної освіти швейного профілю в педагогічній науці. зб. наук. пр. [редкол. : В.О. Радкевич (голова та ін.)] К. : ІІТО НАПН , 2011. 56с.
19. Короткова Л.І. Модернізація професійної освіти і навчання : Проблеми, пошуки і перспективи : зб. наук. пр. [редкол. : В.О. Радкевич (голова та ін.)] К. : ІІТО НАПН , 2011. Вип. 1. 193с.

20. Короткова Л.І. Теорія та методика управління освітою – 2011. – № 6. – Режим доступу до журн. : <http://tme.umo.edu.ua/>. (дата звернення 17.11.2023)
21. Коберник О.М. Концепція технологічної освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів України . Умань: 2014. 18 с.
22. Каленський А.А., Лузан П. Г., Ваніна Н. М., Пащенко Т. М., Кравець С. Г., Пятничук Т. В. Стандартизація професійної освіти: теорія і практика : монографія ; За наук. ред. А. А. Каленського. Житомир: Полісся, 2018. 256 с.
23. Козловська І. М. Інтеграція та наступність у розвитку змісту навчального знання : методол. Аспект. Неперервна професійна освіти : теорія і практика : зб. наук. пр. : Київ : НТУ «ХПІ», 2001. Ч. 2. 117с.
24. Кошонько Г. А. Сутність та структура професійної компетентності педагога. *Теорія і практика професійної підготовки фахівців у контексті загальноєвропейських інтеграційних процесів* : зб. наук. пр. Житомир : ФОП Левковець, 2016. 30с.
25. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у ХХІ столітті. Київ: Шкільний світ, 2001. 24 с.
26. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 черв. 2013 р. № 344/2013. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#n10> . (дата звернення 05.09.2023)
27. Нечіпор С.В. Методика формування предметної компетентності майбутніх фахівців кравців з технології виготовлення одягу : автореф . дис . канд . пед . наук : 13.00.02 Харків , 2013. 319 с
28. Ничкало Н. Професійна педагогіка в інноваційно-технологічному суспільстві. Професійне становлення особистості : проблеми і перспективи : матеріали ІV Міжнар. наук.-практ. конф. ; 24–26 жовт. 2007 р. Хмельницький, 2007. 94с.

29. Овчарук О. В. Розвиток компетентнісного підходу : стратегічні орієнтири міжнародної спільноти. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики К.: «К.І.С». 2004. 6-15с.
30. Основи охорони праці : підручник О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с
31. Овчарук О., 2009 ISSN 2076-8184. Інформаційні технології і засоби навчання 2009. №5 (13). Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>.(дата звернення: 20.01.23).
32. Панфілов Ю., Фурманець Б. Компетентнісний підхід в освіті: досвід, проблеми, перспективи. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2017. №3. 55-67с.
33. Пінчук О.П. Наук. часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 5. Пед. науки: реалії та перспективи. Вип. 12: зб. наук. праць . За ред. П. В. Дмитренка, В. Д. Сиротюка. К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. 120–128с.
34. «Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах», затверджене наказом МОНУ від 30.05.2006 р. № 419.
35. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. *Рідна школа*. 2005. № 1. 65-69с.
36. Про освіту: Закон України від 16 лип. 2019 р. № 10-р/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> .(дата звернення 05.09.2023)
37. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 06 вер. 2019 р. № 2541. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр> .(дата звернення 05.09.2023)

38. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник кол. авторів; за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., допов. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.
39. Скрипник М. Мистецтво бути педагогом: Зб. тренінг. занять. К.: Вид. дім "Шкіл. Світ": Вид. Л. Галіцина, 2006. 112с.
40. Сучасний словник іншомовних слів. Київ : Довіра, 2006. 789 с.
41. Тарнавська Т. В. Цифрові технології у навчальній, дослідницькій та інноваційній діяльності закладів вищої освіти. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2013. Вип. 2.110-116с.
42. Тишакова Л. Т. Формування технологічної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеню канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» Луганськ, 2005. 20 с.
43. Тхоржевський Д. Про розробку державного стандарту освіти .Трудова підготовка в закладах освіти. 1998. № 3 (10). 2-4с.
44. Тхоржевський Д. Про ступеневу підготовку вчителя трудового навчання . Трудова підготовка в закладах освіти. 1998. № 2 (8). 2-5с.
45. Харченко О. О. Значення технологічної компетентності викладача для ефективного застосування інноваційних технологій навчання. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2010. № 8 (195). 76–79с.
46. Шовкопляс О. М., Шевель Б. О. Деякі аспекти історичного розвитку компетентнісного підходу в освіті. *Наука і освіта*. №8, 2012. 160-163с.
47. Ярошенко О. Г. Методична підготовка майбутніх учителів: реальний стан і шляхи до вдосконалення Вища освіта України. 2004. № 1. 69–73с.
48. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посібник К. : Либідь, 2003. 559с.

ДОДАТКИ

Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України

Державний стандарт
професійно-технічної освіти

ДСПТО 7433.С.14.10 - 2016

(позначення стандарту)

Професія: Кравець

Код:7433

Кваліфікація: кравець 4-го розряду

Видання офіційне

Київ -2016

1. Порівняльна таблиця завдань та обов'язків кваліфікаційної характеристики та професійних профільних компетентностей

Код компетентності	Найменування компетентності	Згідно з ДКХП (4-й розряд)
КРВ – 4.1.1	Виготовлення верхніх (чоловічих) сорочок	Шити за індивідуальними замовленнями та з розподілом праці верхні сорочки, а також моделі та зразки. Брати участь у запуску нових моделей у виробництво. При розподілі праці виконувати операції з: обробки бортів, комірів, горловини, пройм, обшивних петель, розрізів переду планками, з'єднання коміра з горловиною, зметаних рукавів з проймами, обкидання петель вручну, остаточної волого-теплової обробки зазначеного виробу
КРВ – 4.2.1	Виготовлення чоловічих штанів	Шити за індивідуальними замовленнями та з розподілом праці чоловічі штани, а також моделі та зразки. Брати участь у запуску нових моделей у виробництво. З розподілом праці виконувати операції з виконання прорізнних кишень, обшивних петель, викроювання та підгонки підкладки з верхом виробу. Виконувати остаточну волого-теплову обробку штанів.
КРВ – 4.2.4	Особливості виготовлення напівкомбінезонів	Шити моделі та зразки напівкомбінезонів. При розподілі праці виконувати операції з виконання прорізнних кишень, обшивних петель, викроювання та підгонки підкладки з верхом виробу. Виконувати остаточну волого-теплову обробку напівкомбінезонів
КРВ – 4.3.1	Виготовлення жилету	Шити за індивідуальними замовленнями жилети, а також моделі та зразки, ремонтувати й оновлювати жилети на хутряній підкладці. Брати участь у запуску нових моделей у виробництво. Шити з розподілом праці та ремонтувати жилети чоловічі (крім жилетів на хутряній підкладці), у разі наявності в складі робіт операцій з: обробки бортів, лацканів, горловини, пройм, прорізнних кишень, обшивних петель, обкидання петель вручну, викроювання та підгонки підкладки з верхом виробу, спрасування вручну пілочок верху для створення форми в області грудей, остаточної волого-теплової обробки зазначеного виробу
КРВ – 4.3.2	Виготовлення жакету	Шити жакети, а також моделі та зразки. При розподілі праці виконувати обробку бортів, лацканів, комірів, горловини, пройм, прорізнних кишень, обшивних петель, з'єднання коміра з горловиною, зметаних рукавів з проймами, обкидання петель вручну, викроювання та підгонки підкладки з верхом виробу, спрасування

Код компетентності	Найменування компетентності	Згідно з ДКХП (4-й розряд)
		вручну пілочок верху для створення форми в області грудей, посадки зметаних рукавів, наметування підборту, верхнього коміра, остаточної волого-теплової обробки зазначених виробів. Обробляти деталі верху, низу виробів, наметувати пілочки на бортову прокладку вручну, з'єднувати деталі верху, з'єднувати підкладку з виробом, дублювати деталі на пресі. Виконувати остаточну волого-теплову обробку зазначеного виробу
КРВ – 4.3.3	Особливості виготовлення куртки	Виконувати обробку бортів, лацканів, комірів, горловини, пройм, прорізних кишень, обшивних петель, з'єднання коміра з горловиною, зметаних рукавів з проймами, обкидання петель вручну, викроювання та підгонку підкладки з верхом виробу, наметування підборту, верхнього коміра, остаточну волого-теплову обробку куртки
КРВ – 4.4.1	Виконання ремонту одягу	Ремонтувати й оновлювати жилети на хутряній підкладці, натільну білизну (типу піжам, кальсонів, нічних та нижніх сорочок), постільну фасонну білизну (типу підковдра), ковдри, фартухи, рукавички, вироби виробничого одягу (у масовому виробництві) білизну та інші подібні їм вироби з різних матеріалів, ремонтувати шляхом вклеювання, вшивання, пришивання, настрочування вставок, доточок, накладок (наколінники, налокітники) на ділянках верху під час пошиття та ремонту різних виробів. Зашивати дефекти в штучних виробах зі збереженням рисунка, штопати візерунчасті та капронові вироби, трикотажні полотна, розправляти зтяжки
КРВ – 4.4.2	Оновлення швейних виробів	Оновлювати жилети на хутряній підкладці, натільну білизну (типу піжам, кальсонів, нічних та нижніх сорочок), постільну фасонну білизну (типу підковдра), ковдри, фартухи, рукавички, вироби виробничого одягу (у масовому виробництві), білизну та інші подібні їм вироби з різних матеріалів

Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: 7433 Кравець

Кваліфікація: кравець 4-го розряду

Загальний фонд навчального часу
(при підвищенні кваліфікації) – 784 години

Загальний фонд навчального часу
(при продовженні навчання) – 714 години

№ з/п	Навчальні предмети	Кількість годин						
		Всього годин (при підвищенні кваліфікації)	Базовий блок	Всього годин (при продовженні навчання)	Модуль КРВ-4.1	Модуль КРВ-4.2	Модуль КРВ-4.3	Модуль КРВ-4.4
1	Загальнопрофесійна підготовка	15	15	-	-	-	-	-
2	Професійно-теоретична підготовка	190	20	170	30	35	98	7
3	Професійно-практична підготовка	562	35	527	86	124	214	103
4	Кваліфікаційна пробна робота	7		7				
5	Консультації	10		10				
6	Державна кваліфікаційна атестація	7		7				

7	Загальний обсяг навчального часу (без п.4,6)	774	70	704	116	159	312	110
---	--	-----	----	-----	-----	-----	-----	-----

**Типова програма з підготовки за професією Кравець 4-го розряду
«Виготовлення верхніх (чоловічих) сорочок, штанів, жіночого верхнього одягу середньої складності технологічної обробки, виконання ремонту одягу та оновлення швейних виробів»**

Інтегральна компетентність:

здатність виконувати роботу з виготовлення чоловічих сорочок, штанів, жіночого верхнього одягу середньої складності технологічної обробки

за програмою «Стандарт»

Код	Професійні профільні компетентності	Зміст професійних профільних компетентностей
Модуль «КРВ – 4.1» Виготовлення верхніх (чоловічих) сорочок		
КРВ – 4.1.1	Виготовлення верхніх (чоловічих) сорочок	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> асортимент сучасних тканин для виготовлення верхніх (чоловічих) сорочок; волокнистий склад тканин, їх будову та пошивні властивості; технологію обробки швейних вузлів сорочок; технологічну послідовність виготовлення сорочок; призначення, принцип роботи та особливості швейних машин ланцюгової строчки; розмірні ознаки та прибавки, які необхідні для побудови креслення чоловічої сорочки; розрахунок і побудову базисної сітки креслення основи чоловічої сорочки; розрахунок і побудову креслення основи чоловічої сорочки; види комірів, що застосовуються в чоловічих сорочках, їх класифікацію; побудову відкладних комірів з застібкою до верху – відкладних та стійок з різним ступенем прилягання; розрахунок і побудову одношовного вшивного рукава для чоловічої сорочки;

		<p>послідовність замальовки робочих ескізів верхніх (чоловічих) сорочок</p> <p>Уміти:</p> <p>шити за індивідуальними замовленнями та з розподілом праці верхні (чоловічі) сорочки;</p> <p>виконувати різні способи обробки технологічних вузлів верхньої (чоловічої) сорочки (обробку бортів, комірів, горловини, пройм, обшивних петель, розрізів переду планками, з'єднання коміра з горловиною, обкидання петель вручну, остаточну волого-теплову обробку зазначеного виробу);</p> <p>здійснювати догляд за швейними машинами при пошитті чоловічих сорочок</p>
--	--	---

Опитувальник з теми дослідження.

На виявлення: яким засобам навчання здобувачі освіти віддають перевагу на занятті з спецпредметів.

Анкета

Шановні здобувачі освіти!

Ми хотіли б дізнатися Вашої думки про те, яким засобам навчання Ви віддаєте перевагу під час вивчення технології швейного виробу.

1 . Ваш вік _____ 2. Ваше ставлення до професії якою Ви будете вилодіти: ☐ Дуже подобається ☐ Подобається ☐ Не дуже подобається ☐ Не подобається 3. Чи подобається Вам навчатися ? ☐ Ні ☐ Так ☐ Скоріше так ніж ні ☐ Скоріше ні ніж так 4. Чи виникли труднощі під час вивчення нової теми ? ☐ часто ☐ рідко ☐ дуже рідко ☐ не було	5. Як Ви оцінюєте корисність своєї професії якою будете володіти ? ☐ не на багато корисно за інші професії ☐ нарівні з іншими необхідна ☐ корисно за інші професії ☐ набагато корисно за інші професії 6. Чи рекомендуєте ВИ своїм друзям поступати саме в цей університет ? ☐ ніколи не рекомендувала ☐ навпаки, відговорювала ☐ рідко рекомендувала ☐ рекомендувала часто 7. Чи прагнете Ви підвищити свою кваліфікацію в процесі роботи ? ☐ дуже прагну ☐ рідко прагну

- часто прагну
- завжди прагну

8. З чим більше подобається працювати ?

- Методичними посібниками
- Книгами
- Презентаціями
- Робочими зошитами

9. Чи є у Вас інтерес до заняття ?

- Ні
- Так
- Скоріше так ніж ні
- Скоріше ні ніж так

10. Чи зрозумілі Вам заняття ?

- Ні
- Так
- Скоріше так ніж ні
- Скоріше ні ніж так

11. Що Вас не задовольняє в організації та здійсненні професійного навчання ?

○ Незадовільний рівень викладання теоретичних знань із спеціальних дисциплін

○ Недосконала організація виробничого навчання (практики)

○ Недостатня допомога з боку викладачів, майстрів виробничого навчання під час оволодіння професією

○ Низький рівень навчально-методичного й матеріально-технічного забезпечення

12. Яким завданням більше віддасте перевагу ?

○ Відтворення знань

○ Творчі

○ Застосування знань на практиці

○ В ігровій формі

13. Якому типу навчання віддасте перевагу ?

○ Інформаційно-повідомляючому

○ Пояснювально-ілюстраційному

○ Дослідницькому

○ Проектному

14. Чи вистачає існуючого методичного забезпечення для навчання технології швейного виробу ?

○ Так

○ Ні

○ Не завжди

○ Майже завжди

15. Які засоби навчання для вас є найбільш доступними ?

○ Мовлення

○ Ілюстрації

○ Логічні прийоми порівняння

○ Презентації

16. Чи відповідає навчальний матеріал технічному прогресу ?

○ Ні

○ Так

○ Скоріше так ніж ні

○ Скоріше ні ніж так

17. Навчальний матеріал викладають цікавим ?

○ Ні

○ Так

○ Мені байдуже

○ Скоріше так ніж ні

18. Чи використовують викладачі робочі зошити на своїх уроках ?

○ Ні

○ Так

○ Мені байдуже

○ Скоріше так ніж ні

19. Ви б хотіли щоб контроль знань відбувся за допомогою робочих зошитів ?

○ Ні

○ Так

○ Мені байдуже

○ Скоріше так ніж ні

Дякуємо за Ваші відповіді !

Опитувальник з теми дослідження

Для встановлення, якими засобами навчання використовують викладачі спецпредметів під час навчання здобувачів освіти технології швейного виробу.

Анкета

Шановні викладачі!

Шановний викладач! Просимо Вас відповісти на запитання з метою вивчення проблеми організації навчально та проектної діяльності здобувачів освіти професійно-технічних навчальних закладів.

1. Ваш вік _____	○ Реалізація міжпредметних зв'язків
2. Професія _____	
3. Стаж роботи _____	6. Чи вважаєте Ви за необхідне розвивати в здобувачах освіти навички щодо самостійного опрацювання практичного матеріалу ?
4. Які методи та форми навчання Ви використовуєте для організації навчально-творчої діяльності на уроках ?	○ Так, постійно ○ Часто ○ Іноді ○ Ні
○ Репродуктивні ○ Частково пошукові ○ Евристичні ○ Дослідницькі	
5. Якими критеріями Ви керуєтесь при визначенні змісту навчально-творчої та проектної діяльності ?	7. Які труднощі Ви маєте при організації навчально-творчої та проектної діяльності здобувачів освіти з вашого предмета ?
○ Інтерес учнів ○ Забезпечення формування знань	○ Відсутність творчих завдань у підручниках
○ Відпрацювання вмінь та навичок	○ Недостатня підготовленість учнів

Велика кількість часу на підготовку та проведення творчих видів робіт

Інша відповідь

9. Які теми програми для підготовки «кравців-закрійників», на Вашу думку, є найбільш складними для засвоєння?

8.3 чим більше подобається працювати ?

- Методичними посібниками
- Книгами
- Презентаціями
- Робочими зошитами

9. Які методи контролю знань Ви використовуєте ?

- Контрольні роботи
- Тести
- Карти завдань
- Лабораторні роботи

10. Яким завданням віддасте перевагу ?

- Відтворення знань
- Творчі
- Застосування знань на практиці

Ігрові

11. Якому типу навчання Ви віддасте переваги в процесі навчання ?

- Інформаційно-повідомляючому
- Пояснювально-ілюстраційному
- Дослідницькій
- Проектному

12. Чи вистачає існуючого методичного забезпечення для навчання технології швейного виробу ?

- Ні
- Так
- Скоріше так ніж ні
- Скоріше ні ніж так

13. Які засоби навчання на Вашу думку є найбільш доступними для здобувачів освіти під час військового стану?

- Мовлення
- Ілюстрації
- Логічні прийоми порівняння

Презентації

14. При проведенні уроку Ви приділяєте увагу ?

- Лекціям

- Практичним роботам
- Методичному забезпеченні
- Засобам контролю знань

- Ні
- Так
- Скоріше так ніж ні
- Скоріше ні ніж так

15. На Вашу думку чи є ефективним застосування робочих зошитів у навчальному процесі ?

- Ні
- Так
- Скоріше так ніж ні
- Скоріше ні ніж так

16. Чи використовуєте Ви робочі зошити в навчальному процесі ?

- Ні
- Так
- Скоріше так ніж ні
- Скоріше ні ніж так

17. Якщо не використовуєте, то чому?

- Недостатня кількість робочих зошитів в навчальному процесі
- Виникають труднощі в розробці
- Не подобається з ними працювати
- Не вважаю доцільним їх використання

18. На Вашу думку здобувачі освіти люблять працювати з робочими зошитами ?

Дякуємо за Ваші відповіді !

Додаток Г

Витяг з робочого зошита , анкета для самоконтролю .

Відповісти на тести, заповнити бланк відповідей

1.Які з перелічених строчок мають постійне призначення ?

- А)зметувальна, копіювальна, прокладна, заметувальна.
- Б)підшивна потайна, спушна, зшивна, обметувальна.
- В)наметувальна, виметувальна, обметувальна, закріплювальна.
- Г)заметувальна, копіювальна, підшивна, розметувальна**

2.Які з перелічених швів належать до з'єднувальних ?

- А)обшивний з кантом, обшивний у кант, подвійний.
- Б)зшивний, запошивний, настрочний з відкритими зрізами.
- В)обкантувальний, обшивний врозкол, у підгин з закритим зрізом.
- Г)з'єднувальний одnobічний, вистрочний, зшивний з кантом.**

3.Як поділяються деталі виробу ?

- А)основні, дрібні, оздоблювальні.
- Б)неосновні, дрібні, оздоблювальні.
- В)основні, неосновні, оздоблювальні.
- Г)основні, неосновні, дрібні, оздоблювальні**

4.Як обробляють зрізи у виробах з бавовняних тканин ?

- А)обкантовують.
- Б)швом впідгин з відкритим зрізом.
- В)обробляють зубчиками.
- Г)обпалюють.**

5.Які технологічні операції здійснюють при з'єднанні пришивної кокетки ?

- А)зметати, зшити.
- Б)наметати, нашити.
- В)приметати, пришити.
- Г)приметати, обшити.**

6. Якими швами з'єднуються кокетки і вставки з основними деталями ?

- А)зшивними, нашивними, накладними.
- Б)зшивними, обшивними, обкантувальними.
- В)нашивними, крайовими, з кантом.
- Г)оздоблювальними, з'єднувальними, крайовими.

7. Які технологічні операції необхідно виконати при з'єднанні накладної кишені з виробом ?

- А)зметати, зшити.
- Б)приметати, пришити.
- В)наметати, нашити.
- Г)вметати, вшити.

8. Які технологічні операції необхідно виконати при обробці подвійного коміра ?

- А)наметати, нашити.
- Б)зметати, обшити.
- В)приметати, пришити.
- Г)приметати, вшити.

9. Які технологічні операції необхідно виконати при з'єднанні коміра з горловиною ?

- А)наметати, нашити.
- Б)вметати, вшити.
- В)приметати, пришити.
- Г)зметати, зшити.

10. Які рукави з'єднуються з виробом по лінії з'єднання руки з тулубом ?

- А)вшивні.
- Б)реглан.
- В)суцільнокроєні.
- Г)сорочкового крою.

11. Які технологічні операції необхідно виконати при з'єднанні манжети з рукавом ?

- А) наметати, нашити.
- Б) вметати, вшити.
- В) приметати, пришити.
- Г) зметати, зшити.

12. Які технологічні операції необхідно виконати при з'єднанні рукава з проймою ?

- А) наметати, нашити.
- Б) вметати, вшити.
- В) приметати, пришити.
- Г) зметати, зшити.

13. Чому дорівнює ширина підгину низу в готовому вигляді у виробі з прямою формою низу ?

- А) 2 см.
- Б) 3 см.
- В) 3-4 см.
- Г) 4-5 см

14. Із кількох етапів складається зборка плечових виробів легкого асортименту ?

- А) 7.
- Б) 8.
- В) 9.
- Г) 10

Додаток Д

**Контрольна робота для виявлення готовності учнів до технології
виготовлення чоловічих плечових виробів легкого асортименту
(чоловічої сорочки)**

1. Дайте визначення поняттям:

Розкрій це _____

Технологія це _____

Сорочка

це _____

Декатирувати

це _____

Деталь швейного виробу - це

Розкладка (розкладання) лекал — це

---

2. Розглянути подані на малюнку сорочки, та відповідно підписати

A)

A _____ ;

Б)

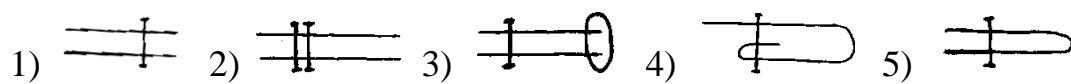
Б _____ ;

В)

В _____ .

3. Розпізнати умовне або графічне зображення шва відповідно підписати

1. _____ ;

2. _____ ;

3. _____ ;

4. _____ ;

5. _____ .

